Agnieszka Trześniewska-Nowak

Antologia wierszy dla dzieci
z zadaniami

Pod redakcją Kamili Kwiatkowskiej

Ilustrowała Katarzyna Wójcik

Agnieszka Trześniewska-Nowak

Antologia wierszy dla dzieci z zadaniami

Pod redakcją Kamili Kwiatkowskiej

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

UMCS
CENTRUM JĘZYKA I KULTURY POLSKIEJ DLA POLONII I CUDZOZIEMCÓW

Lublin 2020

ISBN: 978-83-960300-1-6

Seria wydawnicza: *Polski z Kulturą*

Redakcja:
Kamila Kwiatkowska

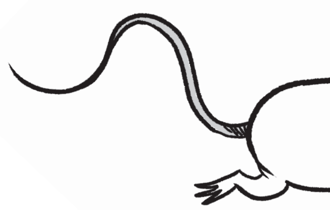
Korekta:
Kamila Kwiatkowska

Recenzje:
dr hab. Anna Dunin-Dudkowska, prof. UMCS
prof. Alla Kozhinowa

Opracowanie graficzne, ilustracje i skład:
Katarzyna Wójcik

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Publikacja współfinansowana ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach konkursu pod tytułem: „Organizowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzących nauczanie języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim za granicą w 2020 roku", nr DE-WZP.263.1.1.2020.

Wstęp

Antologia wierszy dla dzieci z zadaniami napisana jest z myślą o polskich dzieciach, mieszkających poza granicami kraju. Dzięki dołączonym do tekstów różnorodnym ćwiczeniom książka może stanowić uzupełnienie podręczników kursowych, wybieranych przez nauczycieli w szkołach polonijnych. To również doskonała pomoc dla rodziców i dziadków, którzy pragną wychowywać swoje dzieci w poszanowaniu języka polskiego, polskiej tradycji i kultury. Dzięki tej książce mogą oni pokazać swoim pociechom kanon polskiej literatury dla dzieci. Warto również wspomnieć, że z *Antologią* pracować mogą samodzielnie dzieci, którym kompetencje językowe pozwalają na samodzielne poznawanie polskich lektur.

Podręcznik składa się z 20 lekcji, a w centrum każdej z nich znajduje się tekst literacki, podejmujący tematykę związaną z katalogami tematycznymi przewidzianymi w *Programach nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1-C2*, opracowanych przez I. Janowską, E. Lipińską, A. Rabiej, A. Seretny, P. Turka (Kraków 2011). Opracowane wiersze dotyczą zjawisk z życia codziennego dzieci, odwołują się do ich zainteresowań, potrzeb i wyobraźni i obejmują następujące kręgi tematyczne: człowiek, rodzina, mieszkanie, edukacja, praca, transport, higiena, zdrowie, środowisko naturalne, państwo i społeczeństwo.

Ideą publikacji jest wykorzystywanie autentycznych tekstów, które poddano różnym zabiegom (wyjaśniono słowa niezrozumiałe i archaiczne, a niektóre z wierszy skrócono), aby dostosować je do możliwości rozwojowych i potrzeb dzieci. Każdy wiersz obudowany został ćwiczeniami związanymi zarówno z jego interpretacją, jak i sferą językową. Wykorzystanie utworów znanych polskich poetów, takich jak Józef Czechowicz, Ignacy Krasicki, Maria Konopnicka, Aleksander Fredro, Stanisław Jachowicz i Władysław Bełza sprawia, że młody czytelnik ma możliwość obcowania z tekstami wchodzącymi w kanon polskiej literatury dziecięcej. Utwory te mają ogromny walor dydaktyczny, gdyż uczą norm postępowania, uwrażliwiają na piękno przyrody, kreują wzorce patriotyczne, pokazują jak ważne są relacje rodzinne. Na tekstach tych wychowały się liczne pokolenia Polaków. Ich uwspółcześnienie oraz obudowanie ćwiczeniami nawiązującymi do życia codziennego i uniwersalnych doświadczeń dzieci na całym świecie sprawiają, że młody czytelnik buduje określony system wartości i odnajduje analogie z sytuacjami ze swojego życia. Odczytanie literatury to nie tylko lekcja języka polskiego, ale jednocześnie zabawa z literaturą i literaturą. W książce wykorzystane zostały także współczesne piosenki dla dzieci (między innymi utwory Fasolek, Domisiów) dzięki czemu kanon literatury dziecięcej aktualizuje się przez pokazanie jej trwałych wątków i staje się jeszcze bardziej przystępny dla młodego czytelnika.

Książka została skomponowana w sposób nienarzucający określonego porządku czytania i pracy. Dzięki tym założeniom, dziecko pracujące z opiekunem lub samodzielnie w domu, może poznawać polską lirykę, zaczynając od tematów, które są dla niego najbliższe i najciekawsze. Nauczyciel, który zdecyduje się sięgnąć po *Antologię* znajdzie w niej cenne uzupełnienie i poszerzenie podręcznika kursowego. Teksty dobrano tu w taki sposób, że mogą stanowić zarówno komentarz do omawianych tematów, być podstawą ciekawych prac domowych, jak i stać się punktem wyjścia, tworząc trzon lekcji. Pozycja ta może także stanowić bazę i inspirację do tworzenia dalszych ćwiczeń czy zabaw (np. nauka tekstów na pamięć, własne ilustracje do utworów czy ich fragmentów, dyskusje, inscenizacje, prace pisemne itd.).

Podręcznik zawiera materiał do rozwijania wszystkich sprawności językowych: słuchania, mówienia, czytania i pisania. Daje także przestrzeń dla budowania sprawności interakcyjnych i mediacyjnych. Każda jednostka stworzona jest według określonego schematu: przygotowanie do pracy z tekstem, praca z tekstem, analiza tekstu i przeniesienie zdobytej wiedzy na problemy życia codziennego. Zadania pierwszego modułu obejmują: słowa klucze, mapy myśli, ćwiczenia porządkujące leksykę, pytania ogniskujące zainteresowanie czy definicje istotnych terminów. Czytanie wiersza połączone jest z wyszukiwaniem i podkreślaniem istotnych dla jego treści informacji. Zadania po przeczytaniu rozpoczyna mini bank słów nazwany *Słowa i zwroty do zapamiętania*, w którym wyjaśniono znaczenie, podano przykłady użycia oraz ułożono ćwiczenia utrwalające. Ostatni moduł zawiera zadania inspirowane tekstem, będące przeniesieniem rozważań do sfery osobistych doświadczeń, opinii czy refleksji uczących się. Ćwiczenia pobudzają kreatywność uczniów i zwiększają motywację do nauki.

Choć, jak zauważono na początku, książka napisana jest z myślą o polskich dzieciach, mieszkających poza granicami kraju, to z powodzeniem może być także wykorzystywana w pracy z dziećmi mieszkającymi w Polsce. Mamy nadzieję, że przygotowany podręcznik będzie dla wszystkich przydatną pomocą w nauczaniu języka polskiego jako obcego i wychowaniu w duchu poszanowania polskiej tradycji.

Agnieszka Trześniewska-Nowak
Kamila Kwiatkowska

Stanisław Jachowicz

Basia

Słowa klucze: dziecko, beztroska, swoboda, zabawa, ostrzeżenie

Zanim przeczytasz...

1 Uzupełnij diagramy.

Grzeczne dzieci...
- słuchają się rodziców

Niegrzeczne dzieci...
- rozrzucają zabawki

2 Dlaczego należy słuchać rodziców? Dokończ zdanie.

Należy słuchać rodziców, ponieważ…

....

....

....

3 Połącz czasowniki z wyrażeniami określającymi.

1) biegać
2) skakać
3) chować się
4) ganiać się
5) grać
6) jeździć

a) za drzewem
b) na rowerze
c) z kolegami
d) na skakance
e) w piłkę
f) po boisku

4 Jakie są twoje ulubione zabawy? Wymień trzy i opowiedz o jednej z nich.

1) ....
2) ....
3) ....

Czytając wiersz...

- **Podkreśl słowa opisujące wygląd Basi.**

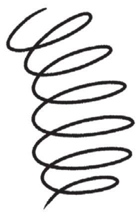
Stanisław Jachowicz

Basia

Cóż się to stało Basi? Jakąż widzę zmianę!
Jej nosek napuchnięty, oczki zapłakane,
A pod noskiem plasterek. Cóż to wszystko znaczy?
Któż niezwykłą spokojność Basi wytłumaczy?
Zwyczajnie **różne chodzą po ludziach przypadki**;
Basia nie chciała słuchać przestróg dobrej matki,
To się cała kręciła, jakby na sprężynce,
To znowu dziwnych zabaw chciało się dziewczynce;
Wszędzie jej było pełno, hałas w całym domu,
I na chwilkę spokoju nie dała nikomu.

Póty dzban wodę nosi, aż się urwie ucho,
Rzadko swawola komu **uchodzi na sucho**;
Poznała to i Basia, ale poniewczasie,
Stół obalony z lampą pokaleczył Basię.

co
jaką
oczka, małe oczy
kto
spokój, opanowanie
przestroga – ostrzeżenie, uwaga
sprężynka

beztroska zabawa, brak posłuszeństwa i samowolne działanie
zbyt późno
przewrócony

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **póty dzban wodę nosi, aż się urwie ucho** – polskie przysłowie, które w oryginale brzmi: *Póty dzban wodę nosi, póki mu się ucho nie urwie* i oznacza, że każdy ma swoje granice wytrzymałości
- **przypadki chodzą po ludziach** – każdego może spotkać coś złego
- **uchodzić na sucho** – pozostać bez konsekwencji, kary
- **wszędzie jej było pełno** – o kimś, kto ma mnóstwo energii; o kimś, kto szybko zmienia miejsce

1 Połącz wyrażenia ze zdaniami.

1) Wszędzie go pełno.

2) Przypadki chodzą po ludziach.

3) Uszło mu to na sucho.

4) Póty dzban wodę nosi, aż się urwie ucho.

a) Mikołaj cieszył się, że nie dostał kary za zbicie okna piłką.

b) Kasia wiele razy rozmawiała z koleżanką na lekcji, aż wczoraj w końcu dostała uwagę od nauczycielki.

c) Piotruś to bardzo energiczne dziecko.

d) Podczas ostatniej podróży zgubiliśmy bagaż.

Po przeczytaniu...

1 Wypisz z wiersza wszystkie wyrazy zdrobniałe, a następnie uzupełnij tabelę ich formami neutralnymi.

Wyrazy zdrobniałe	Formy neutralne
Basia	*Barbara*

2 Wypisz z wiersza wszystkie zdania, które są pytaniami.

1) ....

2) ....

3) ....

3 Dlaczego Basia płakała? Opisz jak doszło do wydarzenia, które to spowodowało.

....

....

....

....

4 **Ułóż zdanie z rozsypanki wyrazowej.**

słuchała uwag niegrzeczna, mamy. bo
była swojej Basia nie

....

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Uzupełnij fragment wiersza formami czasowników w czasie przeszłym.**

Basia ..*nie chciała*... (nie chcieć) słuchać przestróg dobrej matki,

To się cała .... (kręcić), jakby na sprężynce,

To znowu dziwnych zabaw chciało się dziewczynce;

Wszędzie jej .... (być) pełno, hałas w całym domu,

I na chwilkę spokoju nie .... (dać) nikomu.

2 **Wymyśl dalszy ciąg wiersza, zaczynając od podanych słów. Zwróć uwagę na to, że słowa na końcu każdego wersu powinny się rymować.**

Niestety mała Basia całkiem zapomniała,
o przestrogach rodziców i znów zapłakała.

3 **„Gdyby kózka nie skakała, toby nóżki nie złamała" – to znane polskie przysłowie opisuje sytuację, w której znalazła się Basia. Czy możesz je wyjaśnić? Podaj przykłady sytuacji, kiedy możemy tak powiedzieć.**

4 **Znajdź i odsłuchaj na YouTube piosenkę zespołu Domisie „To się może skończyć źle", a następnie wypisz 3 przedmioty, których należy używać ostrożnie.**

1) ....

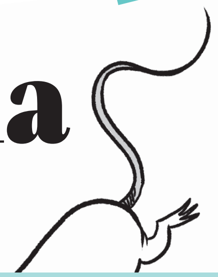
2) ....

3) ....

5 **Przeczytaj raz jeszcze pierwsze trzy wersy wiersza i zgodnie z opisem narysuj Basię.**

Maria Konopnicka

Stefek Burczymucha

Słowa klucze: dziecko, dzieciństwo, zabawa, chwalenie się, strach

Zanim przeczytasz...

1 Sprawdź w słowniku znaczenie wyrazu *samochwała*. Jak myślisz, czy to dobra cecha charakteru?

Wyraź swoje zdanie:
Uważam, że to dobra cecha, ponieważ ....
Uważam, że to zła cecha, bo ....

2 Pogrupuj cechy charakteru podane w ramce, dzieląc je na pozytywne i negatywne.

odważny podstępna przyjacielski chciwy zazdrosny pomocna wrażliwa
koleżeński ambitny agresywny sympatyczna troskliwa pracowity gadatliwy
nerwowa miły opanowany dowcipna skąpy smutny spóźnialska zdolna
zdyscyplinowana serdeczna towarzyska stanowczy despotyczny gościnny wesoła
życzliwy rodzinna uprzejmy zabawny natrętny ponura

cechy pozytywne

cechy negatywne

3 Jaki powinien być prawdziwy przyjaciel, a z jakim człowiekiem nie chcesz się przyjaźnić? Odpowiedz na pytania, wykorzystując słownictwo z ćwiczenia 2.

Czytając wiersz...

- **Znajdź i podkreśl zdanie, w którym mowa, kogo wołał na pomoc przestraszony Stefek.**

Maria Konopnicka

Stefek Burczymucha

O większego trudno zucha,
Jak był Stefek Burczymucha...
— Ja nikogo się nie boję!
Choćby niedźwiedź... to dostoję!
Wilki?... Ja ich całą zgraję
Pozabijam i pokraję!
Te hijeny, te lamparty,
To są dla mnie czyste żarty!
A pantery i tygrysy
Na sztyk wezmę u swej spisy!
Lew!... Cóż lew jest? – kociak duży!
Naczytałem się podróży!
I znam tego jegomości,
Co zły tylko kiedy pości.
Szakal, wilk?... Straszna **nowina**!
To jest tylko większa psina!...
(Brysia mijam zaś z daleka,
Bo nie lubię, gdy kto szczeka!)
Komu zechcę, to **dam radę**!
Zaraz za ocean jadę,
I nie będę Stefkiem chyba,
Jak nie chwycę wieloryba! —

zuch – człowiek odważny i radzący sobie w każdej sytuacji; dawniej i tutaj: osoba zarozumiała, zbyt pewna siebie, która lubi się przechwalać

wytrwam do końca

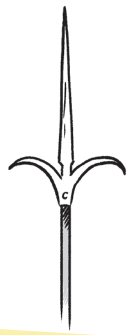
zgraja – duża grupa ludzi zachowująca się niekulturalnie lub agresywnie; tak można nazwać również dużą grupę zwierząt, która jest np. uciążliwa i kłopotliwa

pokroję

hieny

węzeł służący do cumowania statków

spisa – długa broń z małym grotem

jegomość – jakiś mężczyzna

pościć – jeść mało lub wcale; odmawiać sobie czegoś, zwłaszcza czegoś przyjemnego; może to być spowodowane, np. nakazali religijnymi, dietą

bryś – pies rasy brytan

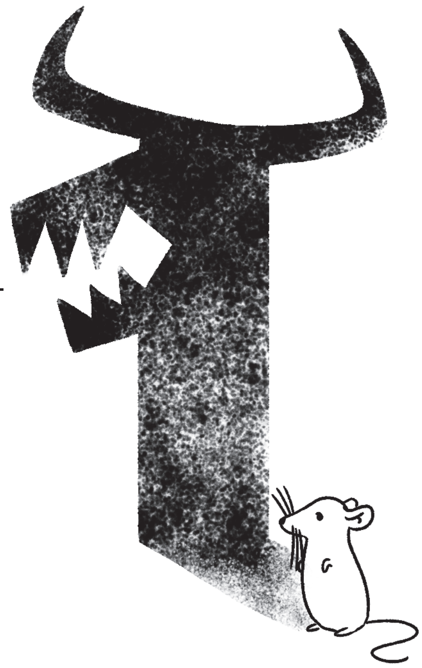
I tak przez dzień boży cały

Zuch nasz trąbi swe **pochwały**.

Aż raz usnął gdzieś na sianie...

Wtem się budzi niespodzianie,

nagle

Patrzy, a tu jakieś zwierzę

Do śniadania mu się bierze.

Jak nie zerwie się na nogi,

Jak nie wrzaśnie z wielkiej **trwogi** —

Pędzi, jakby chart ze smyczy...

— Tygrys, tato! tygrys! — krzyczy.

— Tygrys?... ojciec się zapyta.

— Ach, lew może!... miał kopyta

Straszne! Trzy czy cztery nogi,

Paszczę taką! Przytem rogi...

przy tym, do tego

— Gdzież to było?

gdzie

— Tam na sianie,

Właśnie porwał mi śniadanie...

Idzie ojciec, służba cała,

Patrzą... a tu myszka mała,

Polna myszka siedzi sobie

I ząbkami serek skrobie!...

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **dać radę** – poradzić sobie w trudnej sytuacji
- **nowina** – nowa wiadomość, którą otrzymuje się niespodziewanie
- **pochwała** – wyrażenie pozytywnej opinii o kimś lub o czymś; pochwalić kogoś lub coś
- **trwoga** – silny strach

1 Uzupełnij zdania powyższymi słowami.

1) Ewa zawsze dostawała dużo .... od rodziców.

2) Patrzyłem z .... na to, co dzieje się na niebie, bo bardzo boję się burzy. Niestety wszystko zapowiadało, że dziś nas ona nie ominie.

3) Wszyscy wiedzieli, że tylko on .... rozwiązać to trudne zadanie.

4) Mama wróciła z pracy, a tata czekał już na nią z ....! Wszyscy jedziemy jutro nad morze!

Po przeczytaniu...

1 Wypisz z wiersza nazwy wszystkich zwierząt, o których mówi Stefek Burczymucha, a następnie dopisz formę liczby pojedynczej lub liczby mnogiej.

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
wilk	*wilki*

2 Znajdź w wierszu słowa lub wyrażenia opisujące zwierzęta. Uwaga! Do dwóch z podanych zwierząt będzie odnosić się to samo wyrażenie.

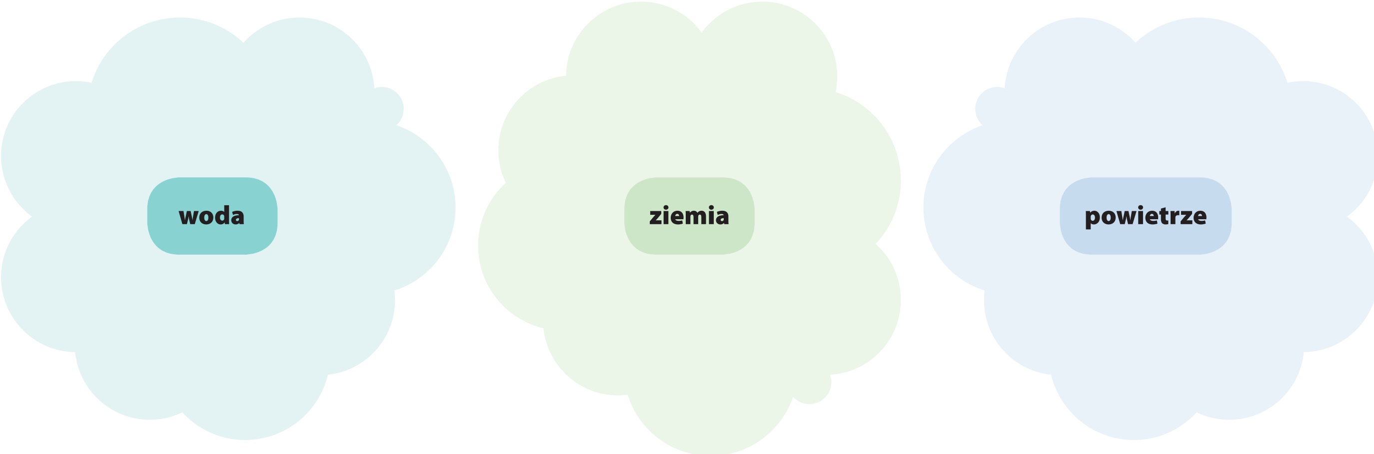
1) lew ....

2) szakal ....

3) wilk ....

3 Jak Stefek opisywał myszkę, którą spotkał? Znajdź i podkreśl odpowiednie fragmenty wiersza. Czy jest ona podobna do prawdziwej myszki? Spróbuj opisać i narysować prawdziwe zwierzątko.

4 O jakich zwierzętach mówi w wierszu Stefek? Podziel je na grupy, kierując się tym, gdzie dane zwierzę spędza najwięcej czasu.

5 Który z diagramów z ćwiczenia 4 pozostał pusty? Uzupełnij go wybierając odpowiednie zwierzęta z tabeli.

małpa	słoń	wróbel	wąż	krokodyl	ryba	ślimak	gołąb	orzeł

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 Opowiedz jedną ze swoich ulubionych przygód. Gdzie to się wydarzyło? Kto był tam razem z tobą? Co wtedy czułeś / czułaś? Jak wspominasz całe wydarzenie?

2 Jak myślisz, co zmieni w życiu Stefka Burczymuchy spotkanie z myszką? Czy wydarzenie to wpłynie na jego życie? Jeśli tak, to w jaki sposób? Dopisz dalszą historię, pamiętając jednocześnie, że bohater wiersza wybierał się za ocean.

3 Obejrzyj na YouTube teledysk „Stefek Burczymucha" w wykonaniu Wesolińskich, na którym widać gesty dobrane do utworu. Spróbuj wymyślić inne, które mogą pomóc w zrozumieniu utworu. Wybierz 4 z nich i zaśpiewaj piosenkę.

3

Władysław Bełza

Babuleńka

Słowa klucze: babcia, rodzina, starość, społeczeństwo, wieś

Zanim przeczytasz...

1 Wypisz jak najwięcej słów nazywających członków rodziny.

rodzina

mama

2 Połącz słowa z ich definicjami.

1) rodzice

2) rodzeństwo

3) rodzina

a) dzieci tych samych rodziców

b) osoby związane pokrewieństwem

c) ojciec i matka

3 Opisz swoją babcię. Możesz posłużyć się pytaniami, które znajdują się poniżej.

1) Jak wygląda twoja babcia?
2) Jakie ma cechy charakteru?
3) Czym się zajmuje na co dzień?
4) Za co ją kochasz?

Czytając wiersz...

- Podkreśl słowa opisujące wygląd Babuleńki.

Władysław Bełza

Babuleńka

Była sobie babuleńka,
Taka stara że aż strach;
Miała chatkę bez okienka,
A nad chatką stary dach.
Miała w ręku kij sękaty,
A na plecach duży garb;
Starą suknię w same łaty:
I to był jej cały skarb.

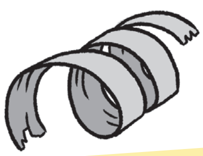

pełen sęków, czyli śladów na drewnie

sęk

Wszystko w chatce było stare:
Koło domu stary płot,
Pajęczyny w oknach szare,
A za piecem stary kot.
Był tam jeszcze pies na progu,
Łysy, chudy, niby wiór;
Ślepa kurka na barłogu,
I to był jej cały dwór.

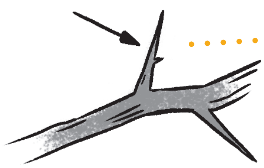
cienkie pasemko drewna lub metalu

barłóg – biedne, nieporządne miejsce do spania

Chatka stała na uboczu,
Porośnięta w cierń i głóg;
Nikt nie zwracał na nią oczu,
Ani wstąpił na jej próg.
Czasem tylko w tej ustroni,
Co za jakiś brano cud:
Małe dzieci biegły do niej,
Na jagody lub na miód [...].

ubocze – spokojne miejsce oddalone od domów

krzew lub niskie drzewo z czerwonymi owocami

ustronie – okolica położona z dala od domów i ludzi

Nikt tamtędy nie szedł drogą,
Chyba jaki zbój lub zwierz.
Bo szeptano w tajemnicy,
O tej chatce bardzo źle:
Że to nora czarownicy,
Co się Babą-Jagą zwie [...].
Jadowite zioła suszy,
Aby nimi ludzi truć.

> zbój – dawniej człowiek napadający na innych, przestępca
> nora – podziemna kryjówka zwierzęcia, np. lisia nora, królicza nora

Lecz naprawdę tak nie było,
Jak to plotka chciała mieć;
Babci ani się nie śniło,
Ludzkie dusze łowić w sieć.
Choć wiedziała o potwarzy
Nie płaciła złem za złe;
Tylkoś często na jej twarzy,
Zabłąkaną widział łzę [...].

> potwarz – kłamstwo, oszczerstwo
> Tylkoś – tylko ty, jedynie ty

Wstał raz dzionek cały w złocie,
Lecz mu czegoś było brak;
Nie rozlegał się na płocie,
Jak codziennie, kurki gdak;
Ani babcia stała w progu,
Ni się kotek łapką mył:
Tylko burek na barłogu,
Przeraźliwie wył i wył...

> dzionek – dzień

I gruchnęło w okolicy [...],
Że się zmarło czarownicy,
Że ją wreszcie diabeł wziął.
Dużo było też uciechy,
Dla patrzących na jej grób:

> uciecha – radość

Że już babcia za swe grzechy,
Siedzi w piekle po sam czub.

Ale jakiż tłumów licznych,
Był niezmierny dziw i lęk:
Gdy z kościołów okolicznych,
Nagle zabrzmiał dzwonów jęk...
Gdy sam Biskup z pastorałem[...],
Z duchowieństwem przybył całem,
Aby zmarłej **oddać cześć**.

zdziwienie

pastorał – długa laska, zakończona u góry spiralą lub krzyżem, będąca oznaką władzy biskupów i opatów

całym

Cóż dopiero, gdy z ambony,
Ksiądz roztoczył blask jej **cnót**;
Kiedy poznał lud **zdumiony**,
Jej nazwisko i jej ród...
Jej dla bliźnich tkliwe serce [...].

ambona – miejsce w kościele, z którego duchowny wygłasza kazania

ludzie

bliźni – człowiek

rodzina, przodkowie

czułe serce

Bo to była kasztelanka,
Co rzuciwszy marny świat,
Żyła tutaj jak wygnanka,
Na pokucie szereg lat.
Co rozdała szczodrą ręką,
Skarby swoje między lud;
I pod Bożą kląkłszy męką,
Trud znosiła, nędzę, głód...

córka kasztelana; kasztelan – w dawnej Polsce urzędnik zarządzający w imieniu króla ziemią

bezwartościowy, próżny, zły

pokuta – kara za grzechy

Słuchał tego lud zebrany,
Z okiem pełnem gorzkich łez;
Słuchał kotek zapłakany,
Ślepa kurka, wierny pies [...].
Tylko czysta dusza babki,
Radowała z niebios się!

pełnym

cieszyła się

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **cnoty** – pozytywne cechy moralne świadczące, że osoba przestrzega zasad etyki (cnotliwy człowiek)
- **oddać cześć** – złożyć komuś hołd, uczcić kogoś
- **szczodry** – osoba, która chętnie się dzieli
- **zdumiony** – zaskoczony, zdziwiony

1 **Połącz słowa i wyrażenia ze zdaniami.**

1) oddać cześć	a) Zdziwiło mnie, że zobaczyłem ją w parku, przecież od tygodnia była chora i nie chodziła do szkoły.
2) szczodry	b) On zawsze postępuje dobrze i nikt nie ma wątpliwości, że kodeks moralny jest dla niego ważny.
3) cnotliwy	c) Mężczyźni ukłonili się nisko, gdy obok przejeżdżała królowa.
4) zdumiony	d) Marta nigdy nie odmawiała, jeśli ktoś potrzebował zabawek.

Po przeczytaniu...

1 **Wymień elementy wchodzące w skład „skarbu" babuleńki.**

1) .... 3) ....
2) .... 4) ....

2 **Jakimi cechami charakteru odznaczała się Babuleńka? Wybierz odpowiednie słowa z ramki i uzasadnij swoją odpowiedź.**

Przykład: *Babuleńka była gościnna, bo dawała dzieciom miód i jagody.*

szczodra złośliwa chciwa zdyscyplinowana dobra pomocna

3 **Uzupełnij zdania zgodnie z informacjami, które znajdują się w wierszu.**

Do babuleńki przychodziły tylko małe ...., które dostawały od niej .... i .... Przechodnie nie odwiedzali jej, bo ....

4 **Odpowiedz na pytania.**

1) Kto mieszkał z Babuleńką?

a) Pies, gęś i kogut.
b) Pies, kot i kura.
c) Pies, kot i mysz.

2) Kto przyjechał na pogrzeb Babuleńki?

a) Burmistrz.
b) Ksiądz.
c) Biskup.

3) Kim była Babuleńka?

a) Kasztelanką.
b) Królewną.
c) Damą dworu.

4) Jak wyglądał dom Babuleńki?

a) Był niebieski i miał 4 okna.
b) Miał stary dach i nie miał okien.
c) Miał duże drzwi i okiennice.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1. **Przeczytaj drugą zwrotkę wiersza i narysuj chatkę babuleńki oraz to, co się koło niej znajdowało.**

2. **W wierszu mowa jest o Babie Jadze, czyli czarownicy, która według legend mieszkała w środku lasu, porywała dzieci i uprawiała czary. Jak myślisz, czy Babuleńka z wiersza jest podobna do Baby Jagi? Uzasadnij swoje zdanie, cytując odpowiednie fragmenty wiersza.**

3. **Obejrzyj na YouTube teledysk do piosenki „Moja wesoła rodzinka" ze słowami Stanisława Karaszewskiego. W piosence zostało użyte porównanie:**

   I choć czasem czas nas goni,
   My jak palce jednej dłoni!

   Jak rozumiesz te słowa? Do czego można porównać twoją rodzinę?

   Przykład: *Moja rodzina jest jak grające radio, bo u nas w domu zawsze jest wesoło i głośno.*

4

Maria Konopnicka

Na jagody

(część I)

Słowa klucze: natura, przygoda, jagody, mama, syn, krasnoludki

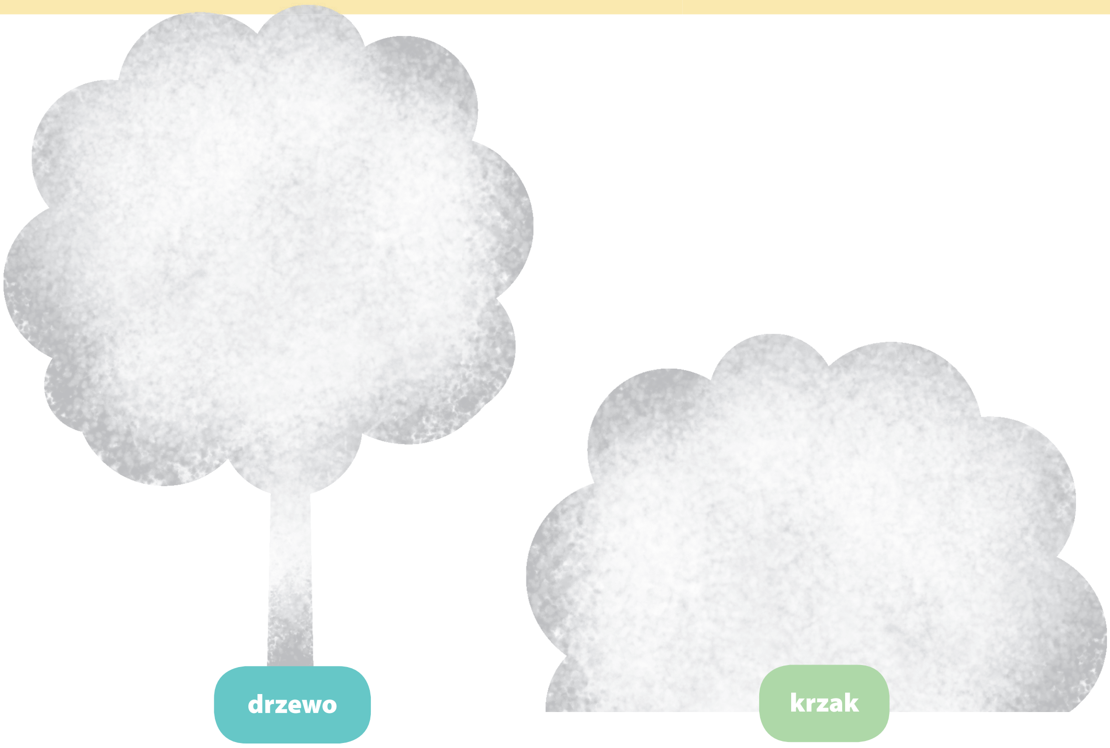
Zanim przeczytasz...

1 **Jakie są twoje ulubione owoce? Opisz je, odpowiadając na pytania.**

1) Jak się nazywają?
2) Gdzie rosną?
3) Jak wyglądają?
4) Jak smakują?
5) Z czym je lubisz jeść?

2 **Przyporządkuj nazwy owoców do odpowiedniej grupy.**

malina truskawka jabłko gruszka wiśnia śliwka jagoda czereśnia borówka jeżyna morela

Czytając wiersz...

- **Podkreśl słowa, w których jest mowa o tym, kto rozmawia z wiatrem i opowiada bajki.**

Maria Konopnicka

Na jagody, część I

Tuż nad Bugiem, z lewej strony,
Stoi wielki bór zielony.
Noc go kryje skrzydłem kruczem,
Świt otwiera srebrnym kluczem,
A zachodu łuna złota
Zatrzaskuje jasne wrota.
Nikt wam tego nie opowie,
Moje panie i panowie [...],
Jak dąb w szumach z wichrem gada,
Jakie bajki opowiada [...].
Świat – jak z bajki – a prawdziwy!
Długo na to czekać trzeba,
Aż się wicher ukoleba [...],
Posłuchajcie, jak w poranek
Na czernice, na jagody
Szedł do boru mały Janek,
Jakie w boru miał przygody.
Ledwo ranne słonko wstało,
Patrzcie tylko, już jest w lesie!
Między sosny idzie śmiało,
Dwie krobeczki w ręku niesie;
Kapelusik wziął czerwony,
Żeby go się bały wrony,

bór – stary, gęsty las
kryć – zakrywać, przykrywać
kruczym, czarnym
świt – początek poranka, tuż przed pojawieniem się słońca
łuna – silne światło widoczne na horyzoncie
wrota – duże, masywne i ciężkie drzwi
wicher – silny wiatr
ukoleba – ukołysze do snu
czernice – borówki czarne, jagody
w boru – w borze
krobeczki – koszyczki

A choć serce mu kołata
Nic nie pyta! Kawał chwata!
— Na bok, tarnie i wikliny!
Dziś są Mamy imieniny:
Niespodziankę Mamie zrobię,
Jagód zbiorę w krobki obie,
Leśna rosa je obmyje,
Paprociany liść nakryje.
Ciszkiem, **chyłkiem** po polanie
Wrócę, zanim Mama wstanie,
No, i będzie niespodzianka:
Dar od boru i od Janka [...].
Szuka w prawo, szuka w lewo,
Między brzozy, między sosny,
Wreszcie tam, gdzie ścięte drzewo,
Siadł zmęczony i żałosny.
Na płacz mu się zbiera prawie...
Wtem, gdzie szara ziemi grudka,
Tuż przed sobą ujrzy w trawie
Brodatego Krasnoludka.
Krasnoludek, wszakże wiecie,
To najmniejszy człeczek w świecie
I nie straszny ani trocha,
A nad wszystko dzieci kocha!
Krasnoludek różny bywa:
Jeden Polny – ode żniwa,
Drugi Pszczelny, rządzi ulem,
Ten był – Jagodowym królem.
Jagodowy król po borze [...].

kołata – szybko bije
chwat – człowiek energiczny, zaradny i śmiały
ciszkiem – po cichu
dar – prezent
żałosny – smutny
wtem – nagle
gruda – sklejona bryła ziemi
ujrzeć – zobaczyć
wszakże – przecież
człeczek – mały człowiek
trocha – trochę
ode – od, pochodzący od

Jagodowy król – pan z pana!
Szata na nim cudnie tkana,
Korony zaś nie używa,
Bo za duża jest i krzywa.
Lecz i bez niej w jednej chwili
Obaj z Jankiem się zmówili.
Król zaświstał w orzech pusty.
Wnet szastnęło między chrusty,
– Król ma służbę znakomitą,
Wiewióreczki z rudą kitą –
I w skok chyże jego posły
Obie krobki w bór poniosły.
— To i my idźmy za niemi! —
Rzekł do Janka król łaskawie.
Idą, a tu czerń na ziemi:
Wielkie mrówki pełzną w trawie...
Ledwie przeszły, pająk srogi
Kosmatymi stąpa nogi...
Zatrwożył się nasz chłopczyna.
— Nic się nie bój! — król mu powie:
— Włos nie spadnie ci na głowie!
To jest dobry starowina,
Pierwszy tkacz mojego dworu,
Od sajety i bisioru.
Ten pas, spojrzyj, srebrno-złoty,
Jego właśnie jest roboty [...].
Weszli w **gąszcz**, między paprocie,
Jaś za królem, a król przodem.
Idą, aż tu nowe dziwy!

ubranie

tkać – tworzyć tkaninę

zaświstać – zagwizdać, wydać dźwięk ustami (np. zagwizdać na psa)

porozmawiali, dogadali się

chrust – suche gałęzie

służący – osoba, która zajmuje się czyimś domem, wykonuje polecenia i otrzymuje za to pieniądze.

posłowie, ludzie wysłani przez kogoś w celu załatwienia jakiejś sprawy, poinformowania o czymś

chyży – szybki

łagodnie

straszny, groźny

stąpać – iść

zaniepokoił się, zaczął się bać

starzec

wzorzysta, lekka tkanina

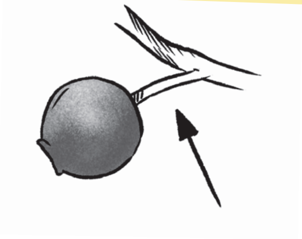
wiązka jedwabnych nici

niezwykła rzecz lub zjawisko

Krzyknął Janek, podniósł głowy:
Jako w sadzie stoją śliwy,
Tak tu gaj był jagodowy.
A jagody wszędzie wiszą,
Na szypułkach się kołyszą.
A tak każda pełna soku,
Że się prawie czerni w oku.
Zapatrzył się nasz chłopczyna,
A król podparł boki oba:
— Tu się państwo me zaczyna;
Jakże waści się podoba?...
I pod wąsem się uśmiecha,
A miał wąsy jako strzecha.
A wtem nagle się ukaże
Dwór królewski. Jak wspaniały!
Dach go kryje srebrnobiały,
Ślimak trzyma przed nim straże,
A żywiczna cienka ściana
Świeci słońcem wyzłacana.
Przede dworem, jak się godzi,
Królewicze stoją młodzi
I witają pięknie gościa
Oraz ojca Jegomościa [...].

gaj – mały las

szypułka – mała łodyga, na której osadzony jest owoc lub kwiat

czerni – robi się czarna

me – moje

waści – panu

jako – jakby, jak

strzecha – rodzaj pokrycia dachu ze słomy lub trzciny

wyzłacana – pokryta złotem

się godzi – jak wypada, jak należy, jak się powinno

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **zatrzaskiwać** – zamykać coś gwałtownie, z trzaskiem
- **chyłkiem** – ukradkiem, niepostrzeżenie
- **kosmate** – pokryte włosami, sierścią
- **włos nie spadnie ci z głowy** – nie stanie ci się żadna krzywda
- **gąszcz** – gęste skupienie drzew lub krzewów

1 **Ułóż zdania ze wszystkimi słowami i wyrażeniem do zapamiętania.**

Przykład: *Piotrek głośno zatrzasnął drzwi w samochodzie.*

....

....

....

....

....

Po przeczytaniu...

1 **Odpowiedz na pytania.**

1) Co zamyka drzwi do lasu?

a) Złota łuna.

b) Srebrny klucz.

c) Skrzydło kruka.

2) O jakiej porze dnia Janek wybrał się do lasu?

a) Rano.

b) W południe.

c) Wieczorem.

3) Kto pomógł Jankowi uzbierać jagody ?

a) Ślimaki.

b) Mrówki.

c) Wiewiórki.

4) Jak wyglądał królewski dwór?

a) Miał srebrnobiały dach i ściany z marmuru.

b) Miał dach z zielonych liści i ściany z żywicy.

c) Miał dach w kolorze srebrnobiałym i żywiczne ściany.

2 **Jak wyglądał pająk i czym zajmował się w królestwie Jagodowego króla?**

....

....

....

....

3 **Jak nazywają się krasnoludki, które pojawiają się w wierszu? Wymień je wszystkie.**

1) ....

2) ....

3) ....

4 Znajdź zwierzęta, które występują w wierszu.

A	K	M	R	Ó	W	K	A	K	M	M
B	R	D	Z	I	Ę	C	I	O	Ł	P
Y	U	S	U	P	N	W	O	J	A	A
S	K	A	T	Y	L	O	R	W	J	J
H	Ś	L	I	M	A	K	J	S	Ą	Ą
G	K	A	T	I	W	R	O	N	A	K
W	I	E	W	I	Ó	R	K	A	U	U
F	B	I	E	D	R	O	N	K	A	B

Poziomo:

1) ....

2) ....

3) ....

Pionowo:

1) ....

2) ....

5 Ułóż i zapisz zdanie z rozrzuconych słów.

poszedł jagód. mamie żeby Janek do zrobić niespodziankę nazbierać lasu,

....

Czy zdanie ułożone z rozsypanki jest prawdziwe? Dopisz obok zdania P jeśli jest ono prawdziwe lub N jeśli uważasz, że nie jest to prawda.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 Czy zbierałeś / zbierałaś kiedyś jagody lub grzyby w lesie? Kiedy to było? Z kim się wybrałeś / wybrałaś do lasu? Jak wspominasz tę wyprawę?

2 Janek wybrał się do lasu na jagody sam. Czy uważasz, że było to bezpieczne zachowanie? Stwórz poradnik dla swoich kolegów i koleżanek, w którym zapiszesz w punktach, jak należy się zachowywać, aby podczas takiej wyprawy do lasu być bezpiecznym / bezpieczną.

Przykład: *W lesie nie należy oddalać się od rodziców albo opiekunów.*

3 Obejrzyj na YouTube teledysk „Jesteśmy jagódki, czarne jagódki" i narysuj historię opowiedzianą w utworze.

Maria Konopnicka

Na jagody

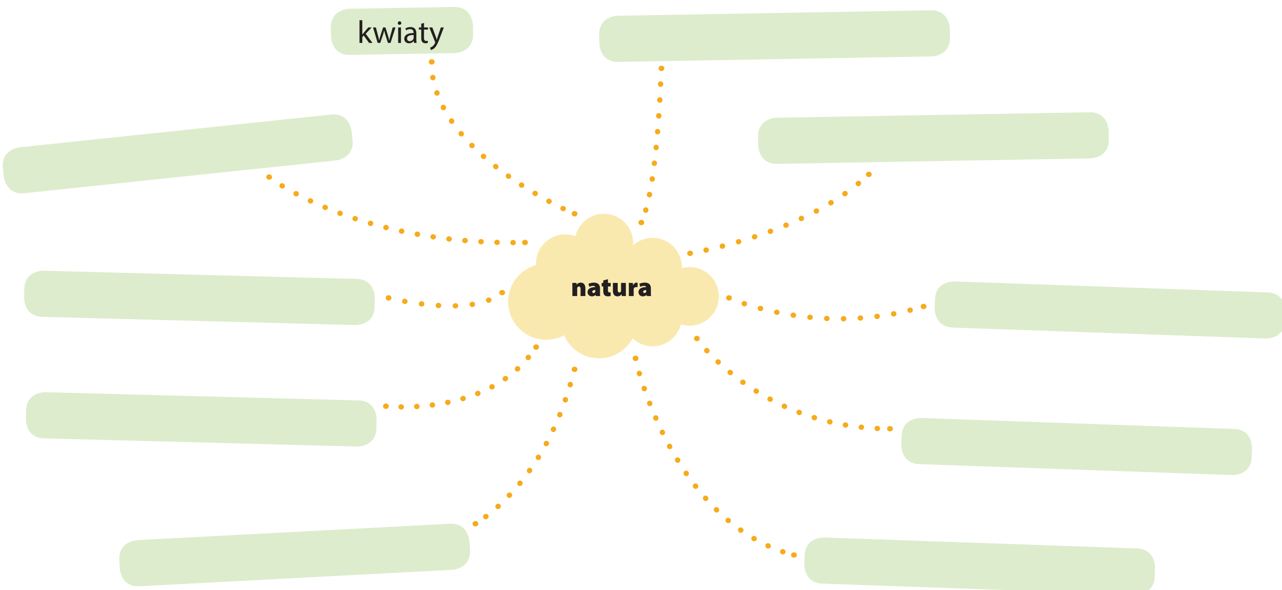
(część II)

Słowa klucze: natura, przygoda, owoce, mama, syn, imieniny

Zanim przeczytasz...

1 Z czym kojarzy ci się słowo *natura*? Uzupełnij diagram.

2 Jak najchętniej spędzasz czas na łonie natury? Wymień w punktach swoje ulubione aktywności.

1) .... 5) ....
2) .... 6) ....
3) .... 7) ....
4) .... 8) ....

3 Czy pamiętasz, co wydarzyło się w pierwszej części wiersza „Na jagody?" Odpowiedz na pytania.

1) Jak ma na imię główny bohater?
2) Dokąd szedł?
3) Kogo spotkał?
4) Gdzie trafił?

- **Przeczytaj dalszą część wiersza „Na jagody" i podkreśl fragment, w którym jest mowa, jak miały na imię panny Borówczanki.**

Maria Konopnicka

Na jagody, część II

Król nie wyrzekł ani słowa,
Tylko w róg zatrąbił złoty,
I wnet dziatwa Jagodowa
Porwała się do roboty.
Co tam krzyku! Co tam śmiechu:
Co zabawy i pośpiechu [...].
Na wyścigi, na wyprzody,
Najpiękniejsze rwą jagody.
I tak prawie w jednej chwili
Całą krobkę napełnili [...].
— Popłyniemy teraz dalej,
Gdzie borówek jest kraina!
Królewicze rzekną mali. [...]
Nie potrzeba nam i wiosła,
Sama struga będzie niosła,
Nie potrzeba i sternika,
Powiedzie nas kaczka dzika [...].
— Jagodowe płyną dzieci!
Poza strugą, poza wodą,
Jazda wierzchem przez burzany! [...].
W Janku aż się śmieje dusza,
Ledwie że nie zgubił w pędzie
Czerwonego kapelusza.

wyrzekł – powiedział
wnet – szybko
dziatwa – dzieci
Co tam – ile było
wyprzody – jak najszybciej
krobkę – koszyczek
rzekną – rzec – powiedzieć
struga – strumień, woda
Powiedzie – poprowadzi
Jazda wierzchem – jazda konna bez siodła; siodło – siedzenie, które zakłada się na konia do jazdy
burzany – rośliny rosnące na stepach i przenoszone przez wiatr

A wtem — prrr! — zakrzykną społem
I wstrzymują konie rącze.
Patrzą – siedzą panny kołem,
(Powój się nad nimi plącze)
Każda białą sukieneczkę
I czerwoną ma czapeczkę,
Każda warkoczyki złote,
Każda w ręku ma robotę
I to samo pilnie czyni,
Co i pani Ochmistrzyni.
Szastną chłopcy ukłon żwawo,
Oczy w lewo, nosy w prawo,
Jak przystoi dla honoru
Młodzi wychowanej w boru.
A najstarszy śmiało powie:
— Prezentuję was, panowie:
To jest gość nasz, mały Janek,
To — pięć panien Borówczanek [...].
Jako jednej pannie Basia,
Drugiej Julka, trzeciej Kasia,
Czwartej Zosia, piątej Hania [...].
Wtem kiwnęły wszystkie główki
Piękny dyg – i frr... w borówki.
Nie minęła jeszcze chwila
Na zegarku u motyla,
Nakręconym jak należy,
Podług złotej słońca wieży,
Kiedy panny już zebrały
Słodkich jagód koszyk cały.

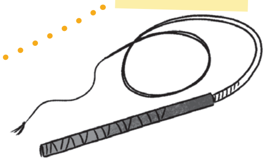
społem – wspólnie
rącze – rączy – szybki
Powój – roślina o wijącej się lub płożącej się łodydze
pilnie – czujnie, bacznie, uważnie
czyni – czynić – robić
Ochmistrzyni – w dawnej Polsce kobieta mająca nadzór nad żeńską służbą na dworze królewskim lubmagnackim
żwawo – energicznie
przystoi – wypada, należy
Młodzi – młodzieży
dyg – dygnięcie – ukłon z lekkim ugięciem kolan
Podług – według, zgodnie z

Wnet dla pani Borówczyny
Niosą hamak z pajęczyny,
I związawszy u lebiody,
Nuż kołysać się w zawody!
Jak zabawa, to zabawa!
Choć kto spadnie, miękka trawa.
Jagodowi królewicze
Poszli z piasku kręcić bicze [...].
Pcha co siły hamak Basia,
A zaś Julka, Zosia, Kasia
Przyśpiewują piosnkę słodką [...].
Wieczorowa idzie zorza.
Więc się chłopcy porwą z ziemi:
— Dziękujemy za gościnę! —
Nożętami — szast — bosemi,
I wio, na wóz — na drabinę [...]!
Jeszcze nie zabłysły gwiazdy,
Jeszcze zachód gra nad borem,
Kiedy z tej szalonej jazdy
Przed królewskim wytchli dworem.
Król im przeciw wyszedł stary,
Miły uśmiech lśni z oblicza [...].
Przecknął Janek na trzask bata
— Co to było? Jak to było?
Znikła króla srebrna chata...
Czyżby mu się tylko śniło...
Czyżby przespał tyle czasu [...]
— Gdzież tam! Wszakże jakby żywą
Widzi króla brodę siwą.

lebioda – pospolity chwast

nagle zaczęły

bicz, bat

kolorowe łuki lub promienie na niebie

odwiedziny połączone z poczęstunkiem

nożęta – małe nogi

bosymi, bez butów

tak mówimy do konia, jeśli chcemy, żeby ruszył do przodu

wyszli, stanęli

na przeciwko

oblicze – twarz

przebudził się

przecież

Królewicze na bosaka,
Hanię, co ma z róż buziaka,
Cztery konie, wóz w drabiny,
Czepiec pani Borówczyny,
Słyszy śmiechy i okrzyki,
Słyszy nawet turkot bryki!
A tu wkoło nic — ni śladu...
Przypomina Janek sobie...
Dziwy, dziwy mu się roją,
Ani sposób **dojść do ładu**...
A wtem spojrzy — krobki obie
Pełne jagód przy nim stoją.
Wrócił, cicho stanął w progu.
Mama śpi? — To chwała Bogu!
Złotych jaskrów narwał w dzbanek,
Kwieciem potrząsł obrus biały,
A tuż obok filiżanek
Dwie krobeczki jagód stały.
Zaś napisał na arkuszu:
„Mojej Mamie zdrowia życzę!"
Nad tym, pełen animuszu,
Wymalował królewicze
A zaś niżej jak róż wianek
Dał pięć panien Borówczanek.
Jak się mama ucieszyła,
Jak **wyborna** kawa była,
Jak jagody zaraz dano
Z miałkim cukrem i śmietaną [...].

Czepiec – kobiece nakrycie głowy z białego płótna
turkot – dźwięk, jaki wydają toczące się po bruku koła
bryka – wóz ciągnięty przez konie
ni – ani
Dziwy – dziwne historie
roją – pojawiają się różne myśli w wyobraźni
wtem – nagle
chwała Bogu – dzięki Bogu
Kwieciem – kwiatami
arkusz – papier
animusz – odwaga, zapał
zaś – jeszcze
miałki – drobny

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **dojść do ładu** – dojść do porozumienia z kimś; poukładać, uporządkować coś
- **wyborna** – doskonała, wyśmienita

1 **Ułóż zdania ze słowem i wyrażeniem do zapamiętania.**

Przykład: *Doszedłem do ładu ze swoim biurkiem i teraz wszystko jest już na swoim miejscu.*

....

....

Po przeczytaniu...

1 **Odpowiedz na pytania.**

1) Jak szybko napełniono naczynia na jagody?
a) W ciągu godziny.
b) W jednej chwili.
c) W 10 minut.

2) Jak Janek i królewicze dotarli do krainy borówek?
a) Przepłynęli rzekę i jechali konno.
b) Dojechali do niej na rowerach.
c) Szli pieszo.

3) Co miał na głowie Janek?
a) Czerwoną chusteczkę.
b) Czerwoną czapkę.
c) Czerwony kapelusz.

4) Z czego zrobiony był hamak?
a) Z pajęczyny.
b) Z liści.
c) Z kory.

5) Co Janek przygotował tuż przed obudzeniem się mamy?
a) Kawę, kwiaty i jagody.
b) Jagody, czysty obrus i śniadanie.
c) Filiżankę, jagody i mleko.

6) Jakie obuwie nosili królewicze?
a) Złote trzewiki.
b) Nie nosili butów.
c) Wysokie pozłacane kozaki.

2 **Jak wyglądały panny Borówczanki? Znajdź odpowiedni fragment wiersza i przepisz go.**

....

....

....

3 **Uzupełnij tekst wiersza czasownikami w czasie przeszłym.**

...*Wrócił*... (on, wrócić), cicho .... (on, stanąć) w progu.
Mama śpi? — To chwała Bogu!
Złotych jaskrów .... (on, narwać) w dzbanek,
Kwieciem .... (on, potrząsnąć) obrus biały.
A tuż obok filiżanek
Dwie krobeczki jagód stały.

4. Napisz kartkę z pamiętnika jednej z panien Borówczanek. Ty zdecyduj, do kogo będzie należał pamiętnik. Musisz stworzyć wpis z jednego dnia w borówczanej krainie.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1. Janek w piękny sposób złożył swojej mamie życzenia imieninowe. W jaki sposób ty chciałbyś / chciałabyś złożyć życzenia swojej mamie. Co chciałbyś / chciałabyś jej powiedzieć? Jaki dałbyś / dałabyś jej prezent?

2. Napisz kartkę z życzeniami imieninowymi / urodzinowymi i wyślij ją do osoby, która jest ci bliska.

3. Znajdź na YouTube piosenkę „Urodziny marchewki" i odpowiedz na pytania.

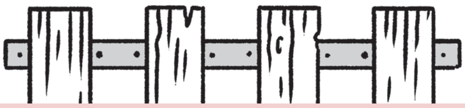
1) Kto przyszedł na urodziny marchewki?
   a) Kartofel, rzepa, kalafior.
   b) Pietruszka, truskawka, kalarepa.
   c) Pomidor, malina, ogórek.

2) Kto był smutny na imprezie?
   a) Kalarepa.
   b) Burak.
   c) Pomidor.

6

Maria Konopnicka

Nasz domek

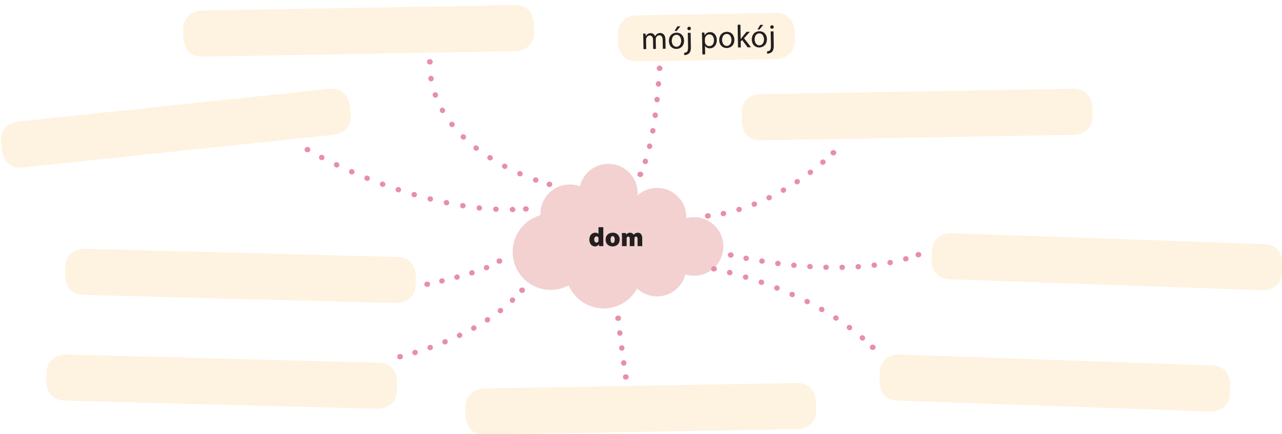

Słowa klucze: dom, rodzina, mieszkanie, gościnność

Zanim przeczytasz...

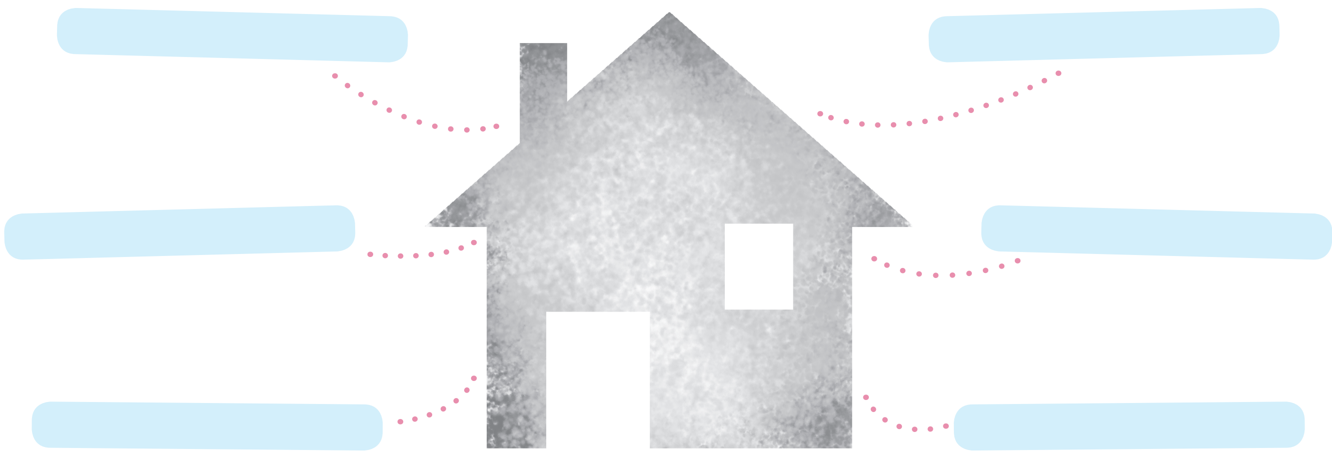
1 **Z czym kojarzy ci się słowo *dom*? Uzupełnij diagram.**

2 **Opisz swój dom. Czy masz w nim ulubione pomieszczenie?**

3 **Stwórz rodzinę wyrazów od słowa *dom*.**

Przykład: *dom-ownik*

4 **Narysuj swój wymarzony pokój. Co najchętniej chciałbyś / chciałabyś w nim robić i dlaczego?**

Czytając wiersz...

- **Podkreśl, co będzie znajdowało się na obrazku, który ma zawisnąć w domu.**

Maria Konopnicka

Nasz domek

Naznosimy piasku, nazwozim kamieni,
Zbudujemy domek z drzwiczkami do **sieni**,
Zbudujemy domek z jasnemi oknami,
Żeby złote słonko świeciło nad nami.

A nad naszym domkiem będzie dach słomiany,
Z pięknych żytnich snopków równo poszywany,
A na dachu będzie gniazdo dla bociana,
Żeby nam **klekotał** od samego rana.

A w tym naszym domku będą białe ściany,
A na nich obrazek ślicznie malowany:
Jedzie rycerz, jedzie, brząka ostrogami,
Siostrzyczka go żegna, zalewa się łzami.

A przed naszym domkiem będą niskie progi,
Żeby do nas zaszedł ten dziadziuś ubogi,
Żeby do nas zaszedł, przed kominkiem siadał,
O tych dawnych czasach dziwy rozpowiadał.

A za naszym domkiem będzie sad zielony,
Ślicznemi kwiatkami pięknie zasadzony,
A za sadem pole z żytem, jak potrzeba,
Żeby żaden głodny nie odszedł bez chleba.

nazwozimy

jasnymi

słoma – suche łodygi zbóż

snopek

pozszywany

brzęczy, wydaje dźwięki

ostroga – metalowy kolec umieszczany przy butach, który ułatwia jeźdźcowi prowadzenie konia

dziwne historie

opowiadał

ślicznymi

obsadzony

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **sień** – pomieszczenie prowadzące do wnętrza domu
- **klekot** – odgłos wydawany przez bociana lub dźwięk wydawany przez pracujące maszyny
- **niskie progi** – gościnni domownicy, którzy chętnie przyjmują gości

1 **Ułóż historyjkę zaczynającą się od słów „W naszym maleńkim domku...”. Pisząc opowiadanie użyj wszystkich wyrażeń i słów do zapamiętania.**

Po przeczytaniu...

1 **Opisz własnymi słowami, jak będzie wyglądała okolica domu opisanego w wierszu.**

2 **Odpowiedz na pytania.**

1) Z czego zbudowany zostanie dach?
a) Ze słomy.
b) Z dachówki.
c) Z blachy.

2) Czyje gniazdo znajdzie się na dachu?
a) Wróbla.
b) Wrony.
c) Bociana.

3) Co będzie się znajdowało na obrazku, który zawiśnie w domu?
a) Pożegnanie rycerza z siostrą.
b) Rycerz na polu walki.
c) Podróż rycerza do domu.

4) Co znajdzie się w sadzie za domem?
a) Drzewa owocowe.
b) Kwiaty.
c) Ule.

3 **Jak myślisz, jakie mogłyby być postacie z wiersza? Napisz ich krótką (3-4 zdaniową) charakterystykę.**

dziadziuś   rycerz   siostrzyczka

....
....
....
....
....
....

4 **Ułóż zdanie z rozsypanki wyrazowej, a następnie odpowiedz na pytanie znajdujące się poniżej.**

został   są   którego   białe.   staropolski   zewnętrzne
W wierszu   dom,   opisany   ściany

....

Czy zdanie ułożone z rozsypanki wyrazowej jest prawdziwe czy nieprawdziwe? Jeśli zdanie jest prawdziwe, zapisz na jego końcu P, jeśli jest nieprawdziwe zapisz N.

1 **Znajdź na YouTube piosenkę Hanny Banaszak „W moim magicznym domu" i po wysłuchaniu odpowiedz na pytania.**

1) Po co wpada mysz?

....

2) Jak jest w magicznym domku?

....

3) Jak nazywa się kot z piosenki?

....

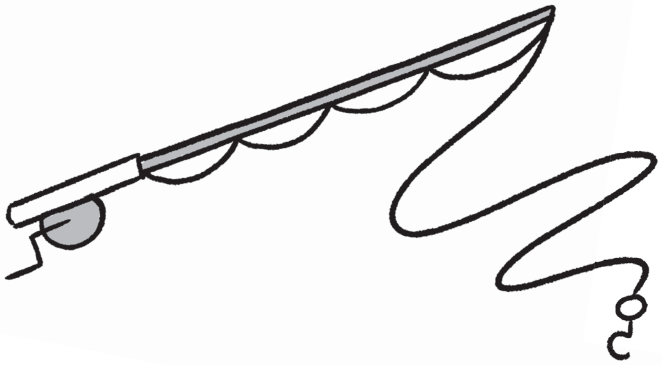
2 **W wierszu opisany został bocian, który ma założyć swoje gniazdo na dachu wymarzonego domu. Ptak ten jest symbolem szczęścia i pomyślności. Istnieje jednak wiele innych symboli szczęścia, czy potrafisz wymienić kilka z nich? Narysuj trzy wybrane symbole.**

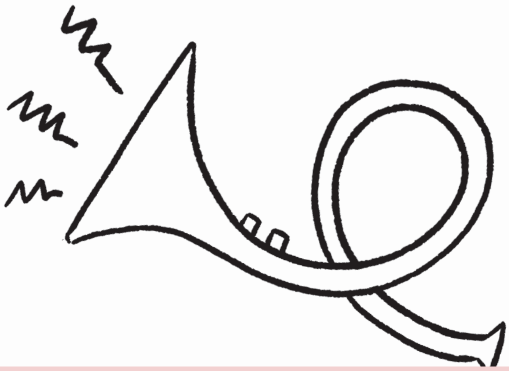
Przykład: *czterolistna koniczyna*

7

Aleksander Fredro

Paweł i Gaweł

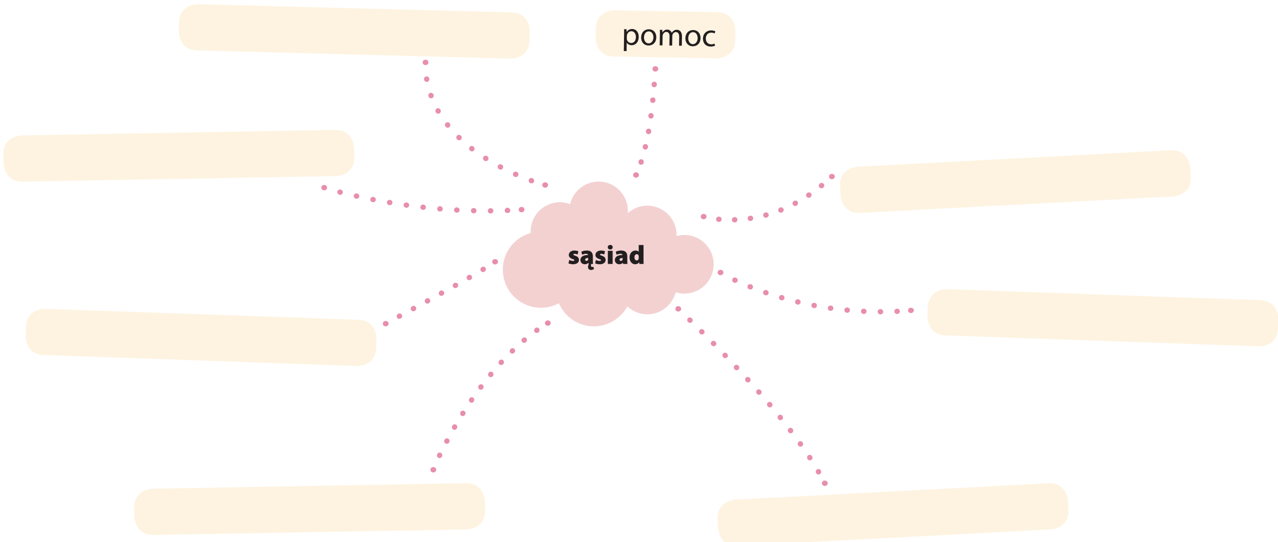

Słowa klucze: mieszkanie, sąsiad, sąsiedzi, grzeczność, brak kultury

Zanim przeczytasz...

1 Z czym kojarzy ci się słowo *sąsiad*? Uzupełnij diagram.

2 Jak myślisz, czy dobrze jest mieć sąsiada? W jakich sytuacjach jest on pomocny i dlaczego? Opisz prawdziwą lub wymyśloną historię, w której bohaterami będziecie ty i twój sąsiad.

3 Dopasuj definicje do podanych wyrazów.

1) sąsiad
2) sąsiedztwo
3) sąsiadka

a) Okolica twojego zamieszkania.
b) Kobieta lub dziewczyna, która mieszka w pobliżu kogoś.
c) Mężczyzna lub chłopiec, który mieszka w pobliżu kogoś.

Czytając wiersz...

- **Podkreśl argument, którego użył Paweł w rozmowie z Gawłem, gdy ten prosił, żeby polował nieco ciszej.**

Aleksander Fredro

Paweł i Gaweł

Paweł i Gaweł w jednym stali domu,
Paweł na górze, a Gaweł na dole;
Paweł, spokojny, **nie wadził** nikomu,
Gaweł najdziksze wymyślał swawole;

stać – tu w znaczeniu mieszkać

beztroskie zabawy

ciągle polował po swoim pokoju:
to pies, to zając – między stoły, stołki
gonił, uciekał, wywracał koziołki.
Strzelał i trąbił, i krzyczał do znoju.

do zmęczenia

Znosił to Paweł, nareszcie nie może,
Schodzi do Gawła i prosi **w pokorze**:
Zmiłuj się Waćpan, poluj ciszej **nieco**,
bo mi na górze szyby z okien lecą.

zlituj się

dawniej: pan

A na to Gaweł: Wolnoć, Tomku,
W swoim domku!
Cóż było mówić? Paweł ani pisnął,
wrócił do siebie i czapkę nacisnął.
Nazajutrz Gaweł jeszcze smacznie chrapie,

wolność

nic nie powiedział,
nic nie odpowiedział

powała – drewniany sufit

a tu z powały coś mu na nos kapie.
Zerwał się z łóżka i pędzi na górę.

Stuk! Stuk! – Zamknięto! Spogląda przez dziurę
i widzi... cóż tam? Cały pokój w wodzie,
a Paweł z wędką siedzi na komodzie!

Mospan – dawniej: pan

— Co waćpan robisz? — Ryby sobie łowię.
— Ależ, Mospanie, mnie kapie po głowie!
A Paweł na to: Wolnoć, Tomku,
w swoim domku.

powiastka – przypowieść, historyjka

puenta, wniosek

Z tej to powiastki morał w tym sposobie:
jak ty komu, tak on tobie.

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **nie wadzić** – nie przeszkadzać, nie doprowadzać do kłótni
- **w pokorze** – posłusznie, ulegle; uniżona postawa w stosunku do kogoś
- **nieco** – trochę, coś czego nie jest dużo

1 Ułóż po dwa zdania z każdym z wyrazów do zapamiętania.

Przykład: *Nie jestem dziś głodny, więc na kolację zjem tylko nieco twojej potrawki z kurczaka.*

....

....

....

....

....

....

Po przeczytaniu...

1 Którego z bohaterów wiersza Aleksandra Fredry można nazwać „niegrzecznym”? Podaj 3 przykłady jego niewłaściwego zachowania.

1) ....

2) ....

3) ....

2 Co robił Gaweł, gdy zorientował się, że Paweł zaczął zalewać jego mieszkanie?

1) Spał.

2) Jadł śniadanie.

3) Polował.

3 Zaznacz przy zdaniu prawdziwym P, a przy nieprawdziwym N.

- ☐ Gaweł mieszkał nad Pawłem.
- ☐ Gaweł bawił się u siebie w domu w polowanie, podczas którego przewracał meble.
- ☐ Paweł łowił ryby, siedząc na szafie.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 Znajdź na YouTube i odsłuchaj piosenkę „Jak dobrze mieć sąsiada”. Jak myślisz czy Paweł i Gaweł oraz sąsiad ze wspomnianej piosenki są podobni w czymś do siebie? Jakie widzisz różnice?

2 Dlaczego, według słów piosenki, dobrze mieć sąsiada?

8

Maria Konopnicka

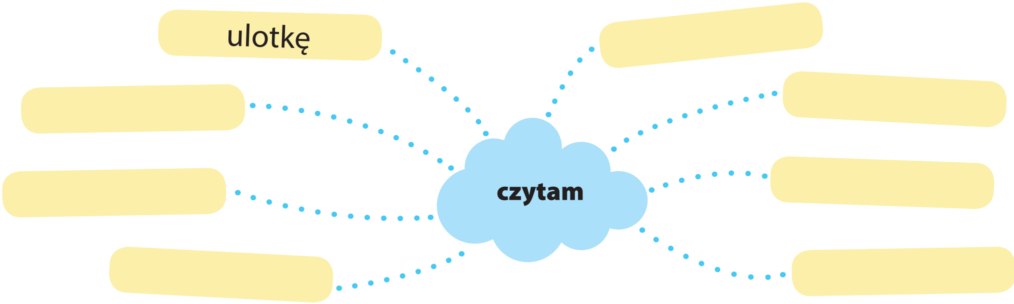
Czytanie

Słowa klucze: bajki, dzieci, czytanie, nauka, wyobraźnia

Zanim przeczytasz...

1 **Co można czytać? Uzupełnij diagram.**

2 **Jaki jest tytuł twojej ulubionej bajki? Opowiedz ją swoimi słowami.**

3 **Wymyśl nowe zakończenie dla bajki, którą lubisz. Co się w niej zmieni?**

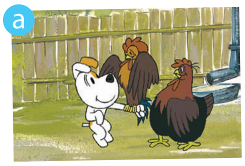
4 **Połącz w pary wyrazy o przeciwnym znaczeniu.**

1) nienawiść
2) zło
3) dzień
4) ciepło

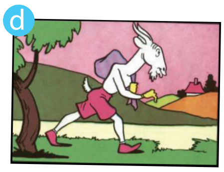
a) noc
b) miłość
c) zimno
d) dobro

5 **Połącz bohaterów polskich bajek z ich zdjęciami.**

1) Koziołek Matołek
2) Reksio
3) Miś Uszatek
4) Bolek i Lolek
5) Plastuś
6) Baltazar Gąbka
7) Kot Filemon
8) Wróbel Ćwirek

a

b

c

d

e

f

g

h

„Reksio”,„Bolek i Lolek”,„Porwanie Baltazara Gąbki” – zdjęcia ze strony Studia Filmów Rysunkowych, http://www.sfr.com.pl/galeria-bajek; Kot Filemon, fot. Wikipedia, Maciek Szostek – Fotografia własna; Miś Uszatek, fot. Wikipedia, Przemysław Woźnica – Fotografia własna; Plastuś, fot. Wikipedia, Ixtlilto – Fotografia własna; Wróbel Ćwirek, fot. Wikipedia, Zorro2212 – Fotografia własna.

- **Podkreśl zdane, które mówi, co będą czuły dzieci, kiedy wysłuchają bajki.**

Maria Konopnicka

Czytanie

„No, już na dziś dość biegania!
Niech tu nisko siądzie Hania,
Julcia z lalką wyżej trochę,
Na kolana wezmę Zochę,
Bo Zosieńka jeszcze mała...
No, i będę wam czytała.
O czem chcecie? — Ja chcę bajkę,
Jak to kotek palił fajkę!

— A ja chcę o szklanej górze,
Gdzie to rosną złote róże!
— A ja chcę o jędzy babie,
Co ma malowane **grabie**!
— A to ja chcę o tym smoku,
Co to pękł z jednego boku!
— Ejże! Co wam przyjdzie z bajki?
Czy to koty palą fajki?
Na cóż by się zdały babie
Jakieś malowane grabie?
Czy kto widział złote róże?
Czy kto był na szklanej górze?

Zosia

o czym

chwileczkę

co wam da bajka,
czego się nauczycie z bajki

po co

zdać się – przydać się

Wszak wam wiedzieć będzie miło,
Co się u nas wydarzyło.

przecież

Posłuchajcie...
W bok Kruszwicy
Żył Piast w cudnej okolicy...
Miał synaczka...
— Wiemy! Wiemy!
— No i chcecie?
— Chcemy! Chcemy!

syna

Słowa do zapamiętania

- **cudna** – niezwykle piękna, o niecodziennej urodzie
- **grabie** – ręczne narzędzie służące do prac w ogrodzie lub na polu; dzięki nim możemy zgarniać liście lub trawę

1 **Wymyśl historię o magicznym ptaku, w której użyjesz obu wyrazów do zapamiętania.**

Po przeczytaniu...

1 **Kto będzie słuchał bajki? Podpisz dziewczynki odpowiednimi imionami na rysunku pod wierszem.**

1) Hania, Julcia, Zocha i Zosia.

2) Hania i Julcia.

3) Hania, Julcia i Zosia.

2 **Wypisz wszystkie pytania pojawiające się w wierszu.**

1) ....

2) ....

3) ....

4) ....

5) ....

6) ....

7) ....

3 **O jakie bajki proszą dziewczynki? Spośród podanych odpowiedzi wybierz dwie poprawne.**

1) Bajka o kotku i bajka o Babie Jadze.

2) Bajka o smoku i bajka o szklanej górze.

3) Bajka o babie Jadze i Jasiu i Małgosi.

4) Bajka o smoku, któremu pękł brzuch.

5) Bajka o grabiach i róży.

4 **Podkreśl jedną linią 3 zdania, które są nieprawdziwe.**

1) Dziewczynki lubią słuchać bajek.

2) Zosia jest najstarsza.

3) Bajkę o malowanych grabiach chciała usłyszeć Hania.

4) Piast mieszkał w Gnieźnie.

5) Do słuchania bajki przygotowywały się trzy dziewczynki.

6) Dzieciom nie dano wyboru, jakiej bajki będą słuchać.

1 **W języku polskim często używamy zdrobnień imion. Sprawdź czy znasz pełne formy podanych niżej imion.**

Zdrobnienie	Pełna forma
Basia	*Barbara*
Piotruś	
Ala	
Ania	
Władzio	
Madzia	
Staś	
Marysia	
Hania	
Zosia	
Julcia	
Jaś	

2 **Jak brzmią zdrobniałe formy imion członków twojej rodziny? Napisz je.**

....

....

3 **Narysuj, jak dzieci będą siedziały podczas czytania bajki. Skorzystaj z fragmentu wiersza:**

Niech tu nisko siądzie Hania,
Julcia z lalką wyżej trochę,
Na kolana wezmę Zochę,
Bo Zosieńka jeszcze mała.

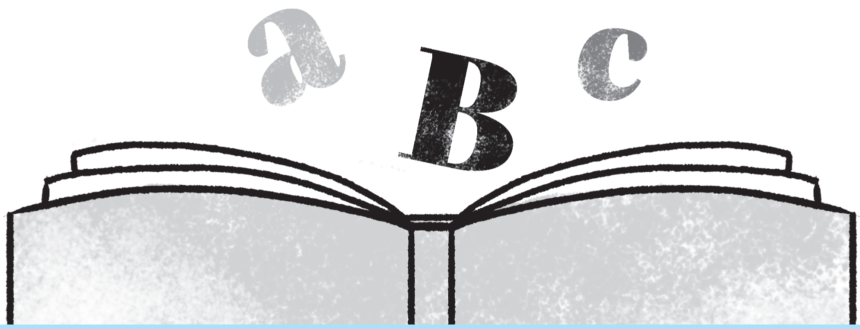
4 **Dlaczego warto czytać? Stwórz listę argumentów, które udowodnią, że czytanie jest ważne i potrzebne.**

1) ....
2) ....
3) ....
4) ....
5) ....
6) ....

5 **Dzieciom zaproponowano bajkę o Piaście Kołodzieju, który mieszkał koło Kruszwicy. Znajdź ten utwór i zastanów się, dlaczego historia o Piaście wydała się dziewczynkom tak ciekawa. Swoje spostrzeżenia wypisz w punktach.**

Władysław Bełza

Co książka mówi?

Słowa klucze: czytanie, książki, czytelnik, nauka, dzieci

Zanim przeczytasz...

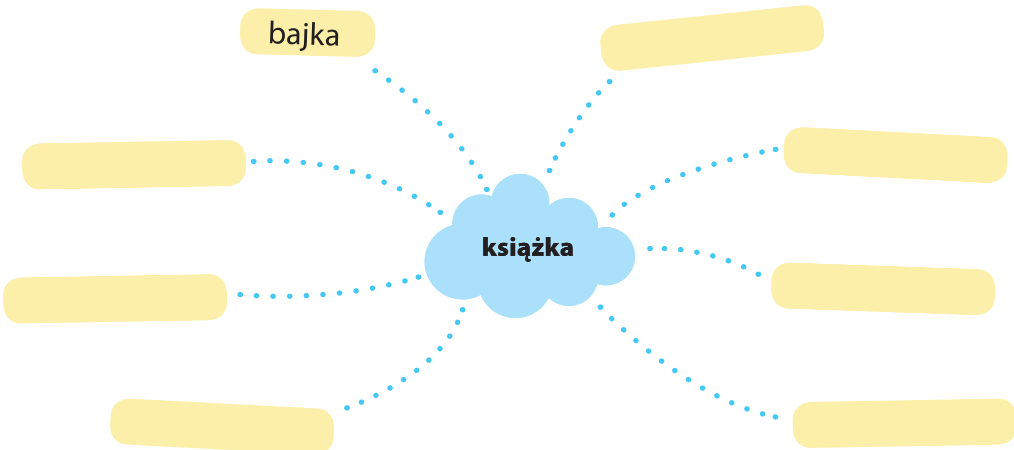
1. **Gdzie można czytać książki? Swoje pomysły zapisz na diagramie.**

2. **Jaki tytuł ma twoja ulubiona książka? O czym ona opowiada?**

3. **Narysuj okładkę swojej ulubionej książki.**

4. **Z czym kojarzy ci się książka? Wszystkie swoje pomysły zapisz na diagramie.**

- **Podkreśl informację, w której jest mowa, w jaki sposób Zbyszek chciał posłuchać książki.**

Władysław Bełza

Co książka mówi?

„Posłuchaj Zbyszku, co książka gada?
Są w niej tam rzeczy nielada!".
Tak siwy dziaduś mówił do wnuka,
I w **las nie poszła nauka**.
Zbysio książeczkę przyłożył do ucha,
I słucha!
Lecz choć na wszystkie strony ją obraca,
Kartkę po kartce przekłada,
Daremna praca,
Książka nic sama nie gada!
„Dziadziu! czy to się godzi tak żartować ze mnie?
Męczę się, pocę daremnie,
Przyciskam książkę rękoma obiema,
A ona milczy jak niema!"
„Oj! maleńki psotniku, wszyscyście jednacy,
Sądzicie, że do celu można dojść bez pracy,
Że dosyć mieć pragnienie i chętkę przykładną
A pieczone gołąbki same do ust wpadną!
Przeczytaj, to się wtedy przekonasz na oczy,
Że nie ma milszej rozmowy
Nad tę, którą z książkami duch człowieka toczy,
Nad rady książki-niemowy".
Dziateczki! Czyż i z wami nie jest tak z początku?
Książka nudna, wołacie, Bóg wie co w niej świta,
A nim ją które z dzieci w połowie przeczyta,
Już książka wala się w kątku!

gada – mówi
nielada – nie byle jakie, wartościowe
się godzi – należy, wypada, można
daremnie – niepotrzebnie
psotnik – o człowieku, który robi psoty, żarty
wszyscyście – wszyscy jesteście
jednacy – jednakowi
chętka – chęć
przykładny – będący dobrym przykładem dla innych; godny naśladowania
dziateczki – dzieci
świta – tu: jest
wala się – jest porzucona byle gdzie, niszczeje
w kątku – w kącie

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **nauka nie poszła w las** – cały wysiłek włożony w naukę czegoś nie został stracony, to czego się nauczyliśmy przydało nam się w życiu, w pracy
- **daremny** – nieskuteczny, bezowocny

1 **Ułóż zdania ze słowem i wyrażeniem do zapamiętania.**

....

....

....

Po przeczytaniu...

1 **Odpowiedz na pytania.**

1) Co Zbyszek robił z książką?

a) Przeglądał ją.

b) Przykładał ją do ucha.

c) Zaczął ją czytać.

2) Z kim Zbyszek rozmawiał o książkach?

a) Z kolegą.

b) Z rodzicami.

c) Z dziadkiem.

2 **Znajdź w tekście zdanie o tym, co dzieci mówią o książkach, których nawet jeszcze nie przeczytały. Co myślisz na ten temat?**

....

....

....

....

3 **Odnajdź w tekście pytania, a następnie zapisz je swoimi słowami.**

1) ....

2) ....

4 **W tekście wiersza pojawia się polskie przysłowie: „A pieczone gołąbki same do ust wpadną!", które w oryginale brzmi: „Pieczone gołąbki nie wlecą same do gąbki". Oznacza to, że niczego nie można osiągnąć bez wysiłku i pracy. W jakich sytuacjach mógłbyś / mogłabyś użyć tego przysłowia? Podaj przykłady.**

....

....

....

5 **Podkreśl we fragmencie wiersza wszystkie czasowniki.**

I słucha!
Lecz choć na wszystkie strony ją obraca,
Kartkę po kartce przekłada,
Daremna praca,
Książka nic sama nie gada!

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **„Kto czyta żyje wielokrotnie" – zastanów się nad tymi słowami i wypowiedz się na ten temat.**

2 **Wypisz trzy tytuły swoich ulubionych książek, a następnie znajdź dla nich inne tytuły.**

1) ....

2) ....

3) ....

3 **Znajdź i wysłuchaj na YouTube utwór „Piosenka o książeczce" w wykonaniu Ewy Bem, a następnie odpowiedz na pytania.**

1) Ile przygód znajduje się w książeczkach.

a) Sto.
b) Milion.
c) Tysiące.

2) Jakie informacje o niedźwiedziach można znaleźć w książkach?

a) Gdzie sypia niedźwiedź.
b) Co je niedźwiedź.
c) Jak wygląda niedźwiedź.

3) Jaka ryba pływała w morzu?

a) Śledź.
b) Karp.
c) Dorsz.

4) Co trzeba zrobić zanim weźmie się książkę do ręki?

a) Wybrać najciekawszą historię.
b) Usiąść wygodnie.
c) Umyć ręce.

Maria Konopnicka

Pranie

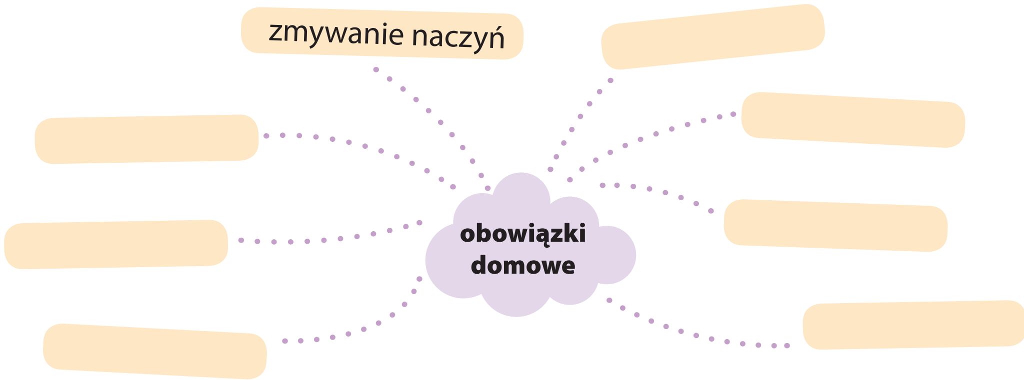

Słowa klucze: praca, dom, pranie, zabawa, obowiązki domowe

Zanim przeczytasz...

1. **Jakie prace w domu należą do twoich obowiązków? Co robisz najchętniej, a czego nie lubisz?**

2. **Uzupełnij diagram.**

3. **Jak wyglądało kiedyś pranie? Przeczytaj poniższy fragment i odpowiedz na pytania zamieszczone pod tekstem.**

Normalnie zajęcie to zajmowało ponad dwa i pół dnia. Stąd też poradniki prowadzenia gospodarstwa domowego doradzały, by w dniu przeznaczonym na pranie wstać rano. Wtedy była szansa uporania się z pierwszą częścią obowiązków do wieczora. Potem całą noc wypraną odzież moczono w wodzie, by na drugi dzień zająć się farbowaniem (czyli najczęściej bieleniem) i krochmaleniem. O tym, że zajęcie to nie było tak proste, niech świadczy fakt, że w poradniku dla gospodyń z 1876 roku problematyce prania poświęcono aż 25 rozdziałów. Można było tam przeczytać między innymi o tym jak: nadać połysk bieliźnie, krochmalić i farbować, prać czarne koronki, kapelusze słomkowe, a także jak prać w otrębach pszennych.

Na podstawie: www.lisak.net

1) Zazwyczaj zrobienie prania zajmowało
a) cały dzień.
b) poranek.
c) więcej niż jeden dzień.

2) Pranie trzeba było zaczynać rano, ponieważ
a) było bardzo brudne.
b) było to trudne zajęcie.
c) tylko wtedy był na to czas.

3) Wypraną odzież całą noc moczono, a następnie
a) krochmalono.
b) suszono.
c) prano.

4) W poradniku można było przeczytać jak
a) prać kapelusze i koronki.
b) prać buty i skarpetki.
d) prać spodnie i spódnice.

Czytając wiersz...

- Podkreśl fragment wiersza, w którym pranie zostało porównane do gotowania.

Maria Konopnicka

Pranie

— Pucu! Pucu! Chlastu! Chlastu!
Nie mam rączek jedenastu,
Tylko dwie mam rączki małe,
Lecz do prania doskonałe.

bardzo dobre

drewniane wiadro zwykle używane na wsi do noszenia wody

Umiem w cebrzyk wody nalać,
Umiem wyprać... no... i zwalać,
Z mydła zrobię tyle piany,
Co nasz kucharz ze śmietany.

pobrudzić

I wypłuczę, i wykręcę,
Choć mnie dobrze bolą ręce.
Umiem także i **krochmalić**,
Tylko nie chcę się już chwalić!

mocno

— A u pani? Jakże dziatki?
Czy też brudzą się **manatki**?

dzieci

— U mnie? Ach! To jeszcze gorzej:
Zaraz zdejmuj, co się włoży!
Ja i praczki już nie biorę,
Tylko co dzień sama piorę!

praczka – kobieta wynajmowana do robienia prania

Tak to praca zawsze nowa,
Gdy kto lalek się dochowa!

dochować się – doczekać się rezultatów wychowania

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **krochmalić** – usztywniać tkaninę za pomocą krochmalu, czyli kleistego roztworu wody i mączki kartoflanej
- **manatki** – pakunki, rzeczy osobiste, które się ze sobą zabiera w drogę

1 **Uzupełnij zdania powyższymi słowami. Pamiętaj, żeby użyć poprawnej formy czasownika *krochmalić*.**

1) Moja pościel zawsze po praniu jest sztywna, bo mama ją ....

2) Kierowca autobusu kazał im zabrać swoje .... , bo zachowywali się zbyt głośno.

3) Zbieraj .... jedziemy nad morze!

4) Czy powinnam .... ten obrus, czy może wystarczy go uprasować?

Po przeczytaniu...

1 **Odpowiedz na pytania.**

1) O ilu rękach jest mowa w wierszu?

a) O dwóch i jedenastu.

b) O jedenastu i piętnastu.

c) O pięciu i czterech.

2) Co służy w wierszu do nabierania wody?

a) Cebrzyk.

b) Miska.

c) Wiaderko.

3) Jaka część ciała bolała bohaterkę wiersza?

a) Głowa.

b) Paluszek.

c) Ręce.

4) Co bohaterka robi z praniem?

a) Płucze, krochmali, rozwiesza.

b) Płucze, wiruje, namacza.

c) Płucze, krochmali, wykręca.

2 **Znajdź w wierszu wszystkie czasowniki związane z praniem i napisz je.**

nalać, ...

....

....

3 **Jak często jedna z bohaterek robi pranie? Podkreśl odpowiedni fragment wiersza i napisz odpowiedź swoimi słowami**

....

....

4 **Podkreśl dwiema liniami wyrazy naśladujące dźwięki prania. Czy znasz inne słowa, które potrafią imitować dźwięki?**

5 **Podkreśl w poniższym fragmencie wiersza dwa czasowniki w 1 osobie (*ja*).**

— U mnie? Ach! To jeszcze gorzej:
Zaraz zdejmuj, co się włoży!
Ja i praczki już nie biorę,
Tylko co dzień sama piorę!

Tak to praca zawsze nowa,
Gdy kto lalek się dochowa!

6 **Wypisz podkreślone w ćwiczeniu 4 czasowniki, a następnie utwórz od nich 3 osobę liczby pojedynczej (*on*, *ona*, *ono*) i ułóż zdania. Wszystko zapisz w tabeli poniżej**

Czasownik w 1. osobie	Czasownik w 3. osobie	Zdanie

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Stwórz listę obowiązków domowych, a następnie podziel je pomiędzy domowników. Pamiętaj, aby każdy punkt zawierał czasownik w trybie rozkazującym.**

Przykład: *Kasia niech zrobi pranie.*

2 **Znajdź na YouTube i wysłuchaj piosenki „Praczki", a następnie odpowiedz na pytania.**

1) Jak dużo czasu praczki spędzają na swoim zajęciu?

a) Cały poranek.
b) Cały dzień.
c) Całą noc i dzień.

2) Co, oprócz prania, robią praczki?

a) Wieszają pranie i je prasują.
b) Wieszają pranie, a potem je składają.
c) Namaczają pranie i potem wkładają je do pralki.

Ignacy Krasicki

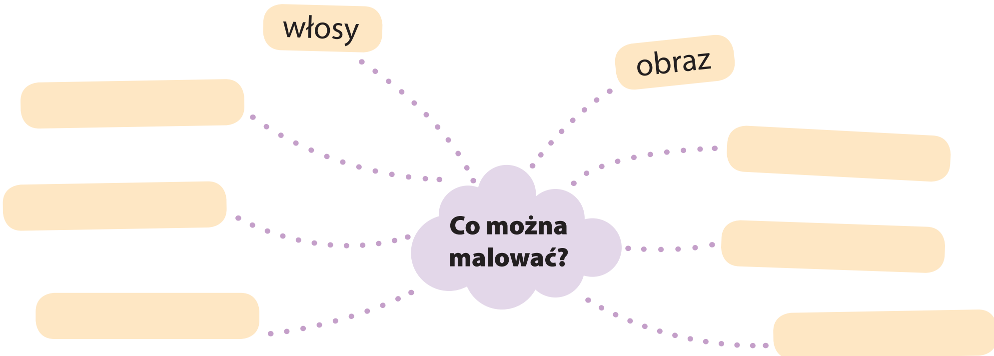
Malarze

Słowa klucze: artysta, malarz, portret, bogactwo, pochlebstwa

Zanim przeczytasz...

1 Co można malować? Uzupełnij diagram.

2 Znajdź w słowniku definicję słowa *pochlebstwo* i napisz ją swoimi słowami.

....

....

....

3 Która z definicji słowa *malarz* jest poprawna?

a) Artysta zajmujący się malowaniem obrazów.

b) Osoba zajmująca się malowaniem mieszkań, budynków.

4 Stwórz rodzinę wyrazów od słowa praca.

Czytając wiersz...

- **Podkreśl imiona malarzy.**

Ignacy Krasicki

Malarze

biedny

uciskać – męczyć

dlaczego

życie

Dwaj portretów malarze **słynęli** przed laty:
Piotr dobry, a ubogi, Jan zły, a bogaty.
Piotr malował **wybornie**, a głód go uciskał,
Jan mało i źle robił, więcej jednak zyskał.
Dlaczegóż los tak różny mieli ci malarze?
Piotr malował podobne, Jan piękniejsze twarze.

Słowa do zapamiętania

- **słynąć** – być ogólnie znanym z czegoś
- **wybornie** – doskonale, wyśmienicie

1 **Przepisz zdania i w miejsce podkreślonych słów wstaw wyrazy *wybornie* lub *słyną*.**

1) Tylko moja mama piecze tak <u>świetnie</u>! Jej ciasta <u>są znane</u> w całej rodzinie i wśród sąsiadów!

....

2) <u>Pięknie</u> śpiewasz!

....

3) Włosi <u>są znani</u> z dobrej kuchni.

....

Po przeczytaniu...

1 **Połącz imiona bohaterów wiersza z cechami, które zostały im przypisane.**

biedny

pokazywał na obrazach prawdę

dobry

Piotr

Jan

bogaty

zły

upiększał rzeczywistość

2 **Odnajdź w tekście pytanie. Przepisz je poniżej, a następnie odpowiedz na nie.**

....

....

....

3 **Podkreśl w poniższym fragmencie wiersza wszystkie słowa, które pokazują, co robili bohaterowie.**

Piotr malował wybornie, a głód go uciskał,

Jan mało i źle robił, więcej jednak zyskał.

4 **Zmień formę wyrazów z ćwiczenia 2, tak aby teraz występowały w czasie teraźniejszym. Następnie uzupełnij nimi wiersz.**

Piotr .... wybornie, a głód go ....,

Jan mało i źle ...., więcej jednak ....

5 **W poniżej zapisanym zdaniu podkreśl przymiotniki (*jaki*? *jaka*? *jakie*?) wskazujące na cechy bohaterów. Dopisz inne przymiotniki, które mogą ich określać.**

Piotr dobry, a ubogi, Jan zły, a bogaty.

6 **Jakimi cechami charakteru odznaczał się Piotr. Wybierz odpowiednie słowa z ramki i uzasadnij swoją odpowiedź.**

szczery fałszywy uczciwy skąpy szczodry szlachetny przyzwoity

Przykład: *Piotr był prawdomówny, bo zawsze malował to, co widział.*

....

....

....

....

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Namaluj dwa portrety samego siebie. Za pierwszym razem spróbuj malować, jak Piotr z wiersza Ignacego Krasickiego, za drugim razem namaluj portret zgodnie z tym, jak postępował Jan.**

2 **Dopisz dalsze losy historii dwóch malarzy. Jak myślisz, co będzie robił w przyszłości Jan, a co Piotr?**

3 **Znajdź na YouTube i odsłuchaj wiersz „Malarz – WIERSZOLANDIA", a następnie odpowiedz na pytania.**

1) Gdzie wybrał się malarz, aby namalować swój obraz?

a) Do zoo.

b) Nad morze.

c) Na łąkę.

2) Co czyścił sobie słoń z obrazu malarza?

a) Buty.

b) Zęby.

c) Uszy.

3) Co zamiast Paryża namalował malarz?

a) Warszawę.

b) Kota.

c) Samego siebie.

4) Ile maków namalował malarz?

a) Mało.

b) Kilka.

c) Mnóstwo.

5) Gdzie wysłała malarza jego rozgniewana żona?

a) Na zakupy.

b) Do lekarza.

c) Do parku.

6) Co namalował malarz po włożeniu okularów?

a) Stary zamek.

b) Piękny pałac.

c) Drewniany dworek.

Maria Konopnicka

Podróż na bocianie

Słowa klucze: dziecko, dzieciństwo, zabawa, podróż, latanie

Zanim przeczytasz...

1 **Czym można podróżować? Uzupełnij diagram.**

2 **W jaki sposób najchętniej podróżujesz i dlaczego?**

....

....

....

3 **Przeczytaj tytuł wiersza i wyobraź sobie, jak mogłaby wyglądać twoja podróż na bocianie. Narysuj ją.**

4 **Dopisz liczbę mnogą (*my*) do podanych wyrazów.**

jadę	*jedziemy*
idę	
lecę	
podróżuję	
biegnę	

Czytając wiersz...

- Podkreśl fragment, w którym jest mowa, o tym, czym chciał podróżować Danek?

Maria Konopnicka

Podróż na bocianie

Daneczkowi, choć tak mały,
Dziwnie ciasne się zdawały
Bielonego domku ściany,
Dziwnie niski dach słomiany,
Więc pomyślał: „Wiem, co zrobię”,

No i poszedł. – Stał nad rzeką
Domek Danka niedaleko,
A że zwykle do podróży
Jest potrzebny statek duży,
O czym łatwo z Robinsona
Każdy, kto chce, się przekona,
Więc skierował Danek kroki
Nad brzeg **stromy** i wysoki.
Tutaj wszakże niespodzianie
Osobliwsze miał spotkanie
Z boćkiem w własnej swej osobie,
Który trzymał kiełbia w dziobie.
Danek w prośby: — mój bocianie,
Gdzie okrętów tu dostanie?
— Statków nie ma tu ni łodzi,
Ale jeśli o to chodzi,
To po dawnej znajomości
Grzbietem służę jegomości.

zdawać się – wydawać się

bielony – pomalowany na biały kolor

Robinson Crusoe to bohater książki Daniela Defoe o tym samym tytule

nagle, niespodziewanie

niecodzienne, niezwykłe

bociek – bocian

kiełb – gatunek małej rybki

tu: znajdują się

ani

służyć – podzielić się, użyczyć

jegomość – jakiś mężczyzna, pan

Tu zatrzepał w wielkie loty.
No, cóż było do roboty?
Danek skoczył jak na konia
I pomknęli het, nad błonia!

Szczerze powiem moje zdanie:
Licha podróż na bocianie!
Ledwie rzekę przelecieli,
Ledwo wioska się zabieli,
Ledwie żaby skrzekną w błocie,
Już ustaje bocian w locie
I z klekotem w trawy spada:
— Popas tutaj! Niech pan zsiada!

Bardzo jeszcze wielka łaska,
Jeśli dziobem choć zaklaska
I ostrzeże pierwej o tym,
Że popasać chce nad błotem!
Bo gdy żabie się niebodze
Zdarzy spotkać z nim na drodze,
To o **jeźdźca** ani pyta:
Prosto w moczar brnie, i kwita!
A cóż! Każdy ma gospodę:
Dom – kto dom, a bocian wodę.
Sprzykrzył Danek te reduty:
Mokre nogi, mokre buty...
Gdy więc bocian krąg zatoczył,
Puścił go się, z grzbietu skoczył
I zmęczony długim lotem
Za domowym stoi płotem.

zatrzepać – zatrzepotać; szybko ruszać skrzydłami

loty – skrzydła

het – daleko

błonia – duża przestrzeń wokół miasta pokryta trawą

pomknąć – bardzo szybko pojechać, polecieć czy pobiec

zabielić się – tu: pojawić się na horyzoncie

ustać – być bardzo zmęczonym, wyczerpanym

klekot – odgłos wydawany przez bociany

popas – dawniej: zatrzymanie się w drodze na karmienie zwierząt i odpoczynek

pierwej – na początku

popasać – zatrzymać się gdzieś na krótko na jedzenie

nieboga – biedna, nieszczęśliwa, pechowa

ani – tutaj: nie

moczary – podmokły, bagnisty teren

brnąć – posuwać się z trudem

kwita – koniec

gospoda – dawniej: mieszkanie

sprzykrzyć się – znudzić się

reduty – zabawy

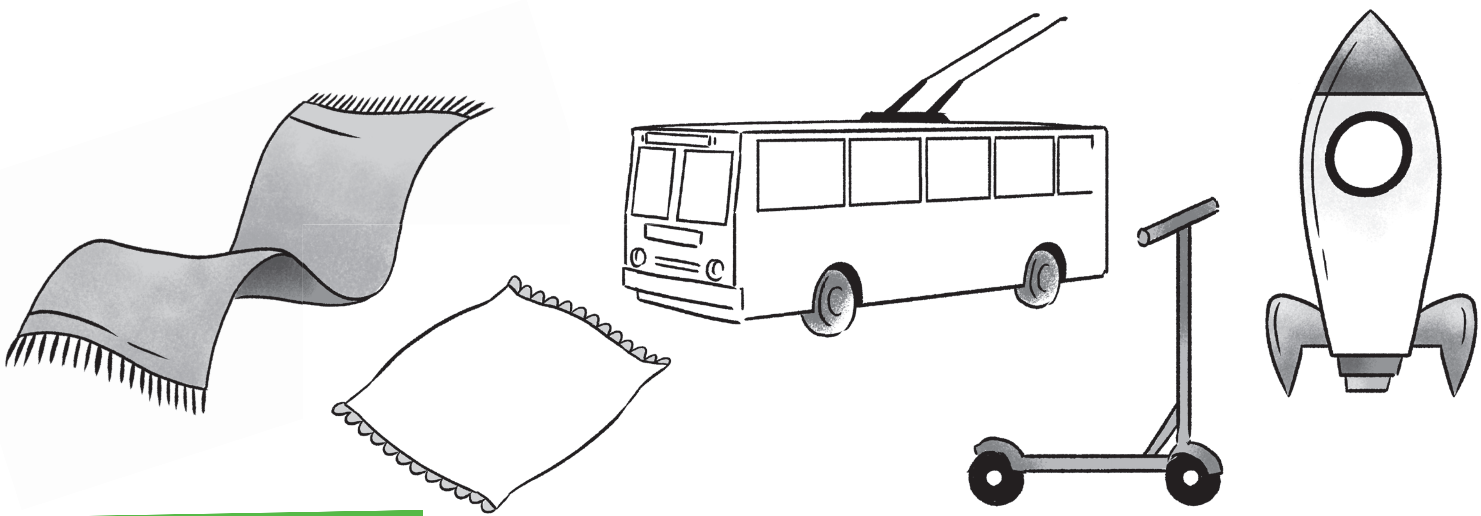
Słowa do zapamiętania

- **jeździec** – człowiek jeżdżący na jakimś zwierzęciu lub uprawiający jazdę konną
- **lichy** – złej jakości lub w złym stanie, ale także potocznie może to być coś małego i drobnego
- **stromy** – spadzisty, pochyły, urwisty

1 **Połącz zdania ze słowami.**

1) Tak złej jakości bluzki jeszcze nie widziałam.	a) jeździec
2) Staliśmy nad urwistym klifem, tuż nad brzegiem morza.	b) licha
3) Na zawodach jeździeckich zajął pierwsze miejsce.	c) stromy

2 **Ułóż opowiadanie rozpoczynające się od słów „Moją podróż rozpocząłem / rozpoczęłam…”, w którym bohater będzie podróżował na dywanie, na poduszce, hulajnogą, trolejbusem lub rakietą kosmiczną. Wybierz tylko jeden sposób podróżowania.**

Po przeczytaniu...

1 **Przepisz podkreślony fragment wiersza, a następnie odpowiedz na pytania.**

....

1) Do czego został porównany skok Danka?

....

2) Jak ten skok mógł wyglądać? Opisz go używając słów z ramki.

energiczny gwałtowny niebezpieczny piękny krótki
szybki nieudany daleki

....

....

....

....

2 **Dlaczego Danek chciał rozpocząć swoją podróż nad rzeką? W swojej wypowiedzi użyj słów:**

bo *ponieważ* *dlatego że* *oraz* *albo* *lub* *lecz* *czyli* *więc*

....

....

....

3 **Odpowiedz na pytania**

1) Co widział Danek z grzbietu bociana?

a) Rzekę i wioskę.

b) Żaby w błocie.

c) Wioskę i miasto.

2) Jak wyglądał dom, w którym mieszkał Danek?

a) Był duży i widny.

b) Miał białe ściany i słomiany dach.

c) Miał szeroki komin i niebieskie okiennice.

3) Jak wyglądał brzeg rzeki, nad który poszedł Danek?

a) Był piaszczysty i duży.

b) Był stromy i wysoki.

c) Był kamienisty i niewielki.

4) W jakim stanie były buty Danka, gdy dotarł do domu?

a) Były porwane i zniszczone.

b) Były w błocie.

c) Były mokre.

4 **Uzupełnij zdania zgodnie z informacjami, które znajdują się w wierszu.**

Bohater spotkał nad rzeką bociana, który (*co robił?*) ....[1] w dziobie kiełbia. Danek zapytał zwierzę, gdzie może znaleźć najbliższe (*co? liczba mnoga*) ....[2]. Bocian odpowiedział, że ich tu nie ma, ale (*jak?*) ....[3] pomoże chłopcu i zaoferował swój grzbiet. Podróż okazała się (*jaka?*) ....[4], bo było bardzo niewygodnie. Ostatecznie chłopiec trafił (*gdzie?*) ....[5] w przemoczonych butach z mokrymi nogami.

5 **W poniższym fragmencie wiersza podkreśl, jakie dźwięki wydają zwierzęta, które spotkał Danek. Czy wiesz, jakie dźwięki wydają inne zwierzęta? Wpisz odpowiedzi w tabelę poniżej.**

Ledwie żaby skrzekną w błocie,
Już ustaje bocian w locie
I z klekotem w trawy spada:
— Popas tutaj! Niech pan zsiada!

Zwierzę	Dźwięk
świnia	chrumka (chrum-chrum)
	kwacze (kwa-kwa)
	piszczy (pi-pi)
	szczeka (hau-hau)
	miauczy (miau)

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 „Podróże małe i duże" – gdzie ludzie najchętniej podróżują? Czy nasze upodobania zmieniają się z wiekiem? Odpowiedz na pytania wykorzystując poniższe słownictwo.

Podróżowanie

Czym?	Z kim?	Gdzie?
• samolotem	• z przyjaciółmi	• na wakacje
• samochodem	• z rodziną	• do dziadków
• hulajnogą	• z rodzeństwem	• do lasu
• autobusem	• samotnie	• na plażę
• pociągiem	• z dziadkami	• nad morze
• rowerem	• ze znajomymi	• w góry

2 Wymyśl dalszy ciąg wiersza zaczynając od podanych słów. Zwróć uwagę na to, że słowa na końcu każdego wersu powinny się rymować.

Danka wołał świat ciek<u>awy</u>
i wciąż kusiły go nowe zab<u>awy</u>.

3 Znajdź na YouTube i wysłuchaj piosenkę „Historia pewnej podróży" Grzegorza Turnaua, a następnie dokończ zdania.

1) Na dworcu kolejowym bilet kupił

a) pasażer.
b) każdy.
c) wnuczek i babcia.

2) Pasażerowie pociągu

a) mieli określony cel podróży.
b) jechali do miasta na zakupy.
c) nie wiedzieli, dokąd jadą.

3) Podróżni przez okno widzieli

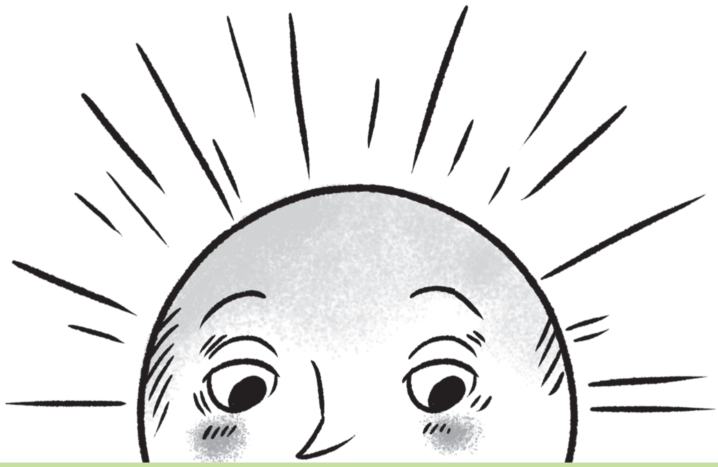
a) piękne widoki.
b) ciekawe zabytki.
c) ogromne pomniki.

4) Gdy pasażerowie wysiedli z pociągu, znaleźli się

a) w nowym mieście.
b) w tym samym miejscu, w którym wsiedli.
c) nad morzem.

Maria Konopnicka

Co słonko widziało

Słowa klucze: lato, niebo, dzień, słońce, praca

Zanim przeczytasz...

1 Jaka jest twoja codzienna poranna rutyna? Wymień osiem rzeczy, które zawsze robisz rano.

Przykład: *myję zęby*

1) .... 4) ....

2).. 5)..

3) .... 6) ....

2 Utwórz wyrazy zdrobniałe od podanych poniżej słów.

Przykład: *słońce – słonko, słoneczko*

1) chmura – ....

2) dom – ....

3) chłopak – ....

4) tata – ....

3 Uzupełnij zdania słowami w odpowiednich formach.

słońce słoneczny słonecznie nasłoneczniony
słonecznik przeciwsłoneczne słońca

..................[1] przywitało nas dziś rano. Zapowiadał się ....[2] weekend, który będziemy mogli spędzić poza miastem. Pora zabierać się za pakowanie. Musimy zabrać ze sobą okulary ....[3] oraz krem z filtrem. Nasz ....[4] ogród pewnie już jest pełen ....[5]. Nic tylko się cieszyć ze ....[6]!

Czytając wiersz...

- **Podkreśl zdanie, w którym opisane jest, co Magda robi rano.**

Maria Konopnicka

Co słonko widziało

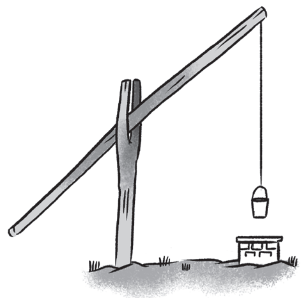
Cały dzionek słonko
Po niebie chodziło;
Czego nie widziało!
Na co nie patrzyło!

dzień

Widziało nasz domek,
Jak się budzi rankiem,
Jak Magda na pole
Niesie mleko dzbankiem…

Jak Wojtek wyciąga
Ze studni żurawia,
Jak się mały Janek
Z Wiernusiem zabawia…

żuraw – urządzenie do wyciągania wody ze studni

Widziało, jak owczarz
Pędzi owce siwe,
Jak Antek **karemu**
Rozczesuje grzywę…

osoba zajmująca się hodowlą owiec

Widziało gołąbki,
Jak na dach nasz lecą
I trzepią w skrzydełka,
I pod **zorzę** świecą.

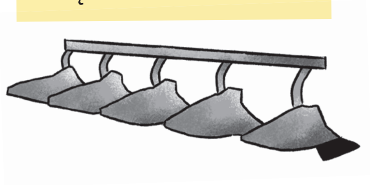
Widziało, jak Zosia
Z kluczykami chodzi,
Jak liźnie śmietany,
Choć się to nie godzi…

liznąć – zjeść odrobinę czegoś

nie wypada, nie należy czegoś robić

Widziało, jak Kuba
Pługiem w polu orze,
Jak wołki pogania,
Żeby było zboże…

pług – narzędzie rolnicze służące do orania

woły, czyli zwierzęta hodowane w gospodarstwach rolnych

Widziało pod lasem,
Jak się pasą krowy,
Jak tam pokrzykuje
Nasz ciołeczek płowy…

pasać się – jeść trawę na pastwisku, na łące

cielaczek; mała krowa

płowy – żółtawy z szarym odcieniem

Widziało, jak Kasia
Biały ser ogrzewa,
Jak Stach konie poi,
A gwiżdże, a śpiewa…

poić – dawać pić

Widziało, jak wszyscy
Po pracy zasiedli
I z misy głębokiej
Łyżkami barszcz jedli.

Słowa do zapamiętania

- **kary** – koń, którego sierść jest w kolorze czarnym
- **zorza** – zjawisko polegające na zmianie kolorów na niebie, które można obserwować tuż przed zachodem lub tuż po wchodzie słońca

1 **Ułóż opowiadanie, w którym głównym bohaterem będzie słońce. Użyj obu słów do zapamiętania.**

Po przeczytaniu...

1 **Wymień 5 zwierząt, które widziało słonko podczas swojej wędrówki po niebie.**

1) ....
2) ....
3) ....
4) ....
5) ....

2 **Połącz osobę z czynnością, którą wykonywała.**

1) Zosia	a) orze w polu
2) Kuba	b) daje koniom pić
3) Kasia	c) ogrzewa ser
4) Wojtek	d) chodzi z kluczami
5) Magda	e) niesie mleko
6) Stach	f) wyciąga ze studni wodę

3 **Co jedli bohaterowie wiersza? Ułóż rozsypankę i uzupełnij zdanie. Uwaga! Dostosuj odpowiednią formę wyrazu do podanego zdania.**

BRAZSZC

Wieczorem wszyscy usiedli do kolacji i zajadali się ....

4 **W jaki sposób słonko podróżowało?**

....

....

5 **Opowiedz o różnych środkach transportu i zastanów się, czym podróżuje się najszybciej, najwygodniej, najciekawiej. Wykorzystaj słowa z ramki.**

samolot rower samochód hulajnoga autobus
pociąg metro tramwaj taksówka

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Jak spędziłbyś / spędziłabyś swój wymarzony dzień? Opowiedz o nim i narysuj do niego komiks. Nie zapomnij zapisać w dymkach:**

1) dialogów, np. *Cieszę się, że cię widzę*!;

2) informacji o uczuciach bohaterów, np. *Zdziwił się*;

3) komentarzy narratora, np. *Następnego dnia*; *Kilka dni później…*;

4) wyrazów dźwiękonaśladowczych, np. *Bum! Trach! Bach!*

2 **Opisz cały swój dzień. Nie zapomnij o podaniu daty oraz godzin pokazujących, np.: kiedy jesz śniadanie czy idziesz do szkoły. W opisie nie pomiń też tego, jak się czułeś / czułaś tego dnia. Możesz wykorzystać słownictwo z ramki.**

zmęczenie	smutek	radość	tęsknota	złość	strach	nadzieja
duma	fascynacja	zawsze	nigdy	po raz pierwszy	nagle	

3 **Znajdź na YouTube i posłuchaj piosenki „Jedzie pociąg z daleka", a następnie odpowiedz na pytania.**

1) Gdzie chcieli dojechać pasażerowie pociągu?

a) Nad morze.

b) Do Warszawy.

c) W góry.

2) Dlaczego konduktor uważa, że trudno będzie spełnić prośbę pasażerów?

a) W pociągu jest dużo osób.

b) Pociąg jedzie w inną stronę.

c) Konduktor nie może spełniać próśb pasażerów.

3) Jak pasażerowie przekonali konduktora, żeby pozwolił im wsiąść do pociągu?

a) Powiedzieli, że widzą wolne miejsca.

b) Poinformowali go, że będą jechać tylko do Krakowa.

c) Powiedzieli, że nie muszą w pociągu siedzieć.

14

Aleksander Fredro

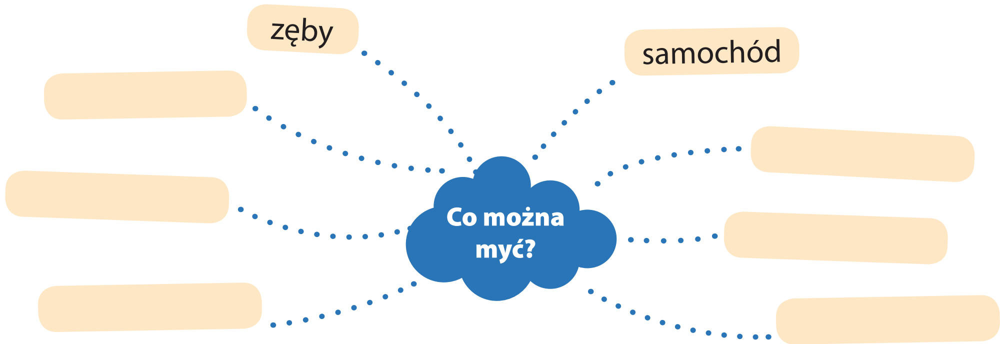
Małpa w kąpieli

Słowa klucze: kąpiel, zwierzęta, wanna, higiena

Zanim przeczytasz...

1 Co można myć? Uzupełnij diagram.

2 Wymień czynności, które należą do codziennej higieny. Przy każdej z nich narysuj uśmiechniętą twarz, jeśli lubisz ją wykonywać lub smutną, jeśli nie sprawia ci ona przyjemności.

1) ....   4) ....

2) ....   5) ....

3) ....   6) ....

3 Przeczytaj informacje dotyczące tego, w jaki sposób myją się różne zwierzęta. Które z nich najbardziej dba o swoją higienę?

Ptaki

Ptaki uwielbiają się kąpać w wodzie. Po kąpieli wyczesują dziobem wszystkie piórka. Lubią też kąpać się w piasku.

Niedźwiedzie

Niedźwiedzie uwielbiają stawać na dwóch łapach i plecami wycierać się o drzewa. Niedźwiedzie bardzo lubią też tarzać się w śniegu. To wygląda jak szalona zabawa.

Żubry

Żubry uwielbiają się tarzać. Potrafią też inaczej czyścić sierść: ocierają się o drzewa. Czyszczeniem żubrów zajmują się też ptaki, które wyjadają owady z ich sierści.

Na podstawie: www. fundacjareja.eu

Czytając wiersz...

- **Podkreśl informację, gdzie się ukryła małpa, czekając aż kobieta wyjdzie z łazienki.**

Aleksander Fredro

Małpa w kąpieli

Rada małpa, że się śmieli,
Kiedy mogła udać człeka,
Widząc panią raz w kąpieli,
Wlazła pod stół – cicho czeka.

Pani wyszła, drzwi zamknęła;
Małpa **figlarz** – nuż do dzieła!

Wziąwszy pański czepek ranny,
Prześcieradło
i zwierciadło
– Szust do wanny!

Dalej kurki kręcić **żwawo**!
W lewo, w prawo,
Z dołu, z góry,
Aż się **ukrop** puścił z rury.
Ciepło – miło – niebo – raj!
Małpa myśli: „W to mi graj!"

Hejże! Kozły, nurki, zwroty,
Figle, psoty,
Aż się wody pod nią mącą!
Ale ciepła coś za wiele…
Trochę nadto… Ba, gorąco!…

zadowolona

ośmielać się – mieć odwagę coś zrobić

człek – człowiek

nagle, nieoczekiwanie, gwałtownie

nakrycie głowy

używany rano

lusterko

wyraz określający szybki ruch lub skok

To mi się podoba!

mąci się – robi się nieprzezroczysta

za bardzo, za dużo

Fraszka! Małpa nie cielę,
Sobie poradzi:
Skąd ukrop ciecze,
Tam palec wsadzi.

zabawa, coś nieznaczącego

„Aj, gwałtu! Piecze!"
Nie ma co czekać,
Trzeba uciekać!
Małpa **w nogi**,
Ukrop za nią – tuż, tuż w tropy,
Aż pod progi.
To nie żarty – parzy stopy…
Dalej w okno!… Brzęk! – Uciekła!
Że tylko palce popiekła,
Nader szczęśliwa.
Tak to zwykle małpom bywa.

pomocy

iść w tropy – iść czyimś śladem, w ślad za kimś

popiec sobie – poparzyć sobie

bardzo, niezwykle

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **figlarz** – ktoś, kto robi (płata) figle, czyli żarty
- **ukrop** – bardzo gorąca woda
- **w nogi** – słowa opisujące czyjąś natychmiastową ucieczkę
- **żwawy** – pełen energii

1 **Ułóż opowiadanie o chłopcu, który był niegrzeczny. W tekście użyj wszystkich słów do zapamiętania.**

Po przeczytaniu...

1 **Odpowiedz na pytania.**

1) Jakie przybory małpa wzięła do kąpieli?

a) Grzebień, lusterko, mydło.

b) Czepek, lusterko, prześcieradło.

c) Pastę do zębów, szczotkę, szampon.

2) Kogo udawała małpa?

a) Mężczyznę.

b) Człowieka.

c) Kobietę.

3) Co małpa robiła w kąpieli?

a) Odpoczywała.

b) Myła całe ciało.

c) Nurkowała.

4) W jaki sposób małpa postanowiła zatrzymać lecącą wodę?

a) Zatkała kran palcem.

b) Zakręciła kurek.

c) Odkręciła kurek.

2 **W jaki sposób małpie udało się uciec od ukropu? Odpowiedz na pytanie własnymi słowami.**

....

....

....

3 **Znajdź rzeczy, których używasz podczas codziennej higieny.**

A	W	E	N	I	C	I	E	P	S
B	R	Ę	C	Z	N	I	K	M	M
K	W	O	F	K	G	I	E	P	Y
U	S	Z	C	Z	O	T	K	A	D
B	U	A	Z	C	N	K	M	S	Ł
E	G	N	T	U	Z	I	O	T	O
K	F	O	R	A	W	J	K	A	H
S	H	K	A	T	L	Ł	D	B	S

Pionowo:

1) ______________________

2) ______________________

3) ______________________

Poziomo:

1) ______________________

2) ______________________

4 **W wierszu opisano wygłupy małpy w kąpieli. Do podanych słów dopisz ich liczbę pojedynczą.**

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
kozioł	kozły
	zwroty
	figle
	psoty

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Wysłuchaj piosenki „Mydło lubi zabawę" zespołu Fasolki i napisz, w jakie trzy zabawy chętnie bawi się tytułowe mydło.**

1) ....

2) ....

3) ....

2 **Pogrupuj wyrazy z ramki.**

kąpię się   ręcznik   myję się   myję zęby   szczotka   mydło
wycieram ręce   prysznic   woda   kran   czeszę się

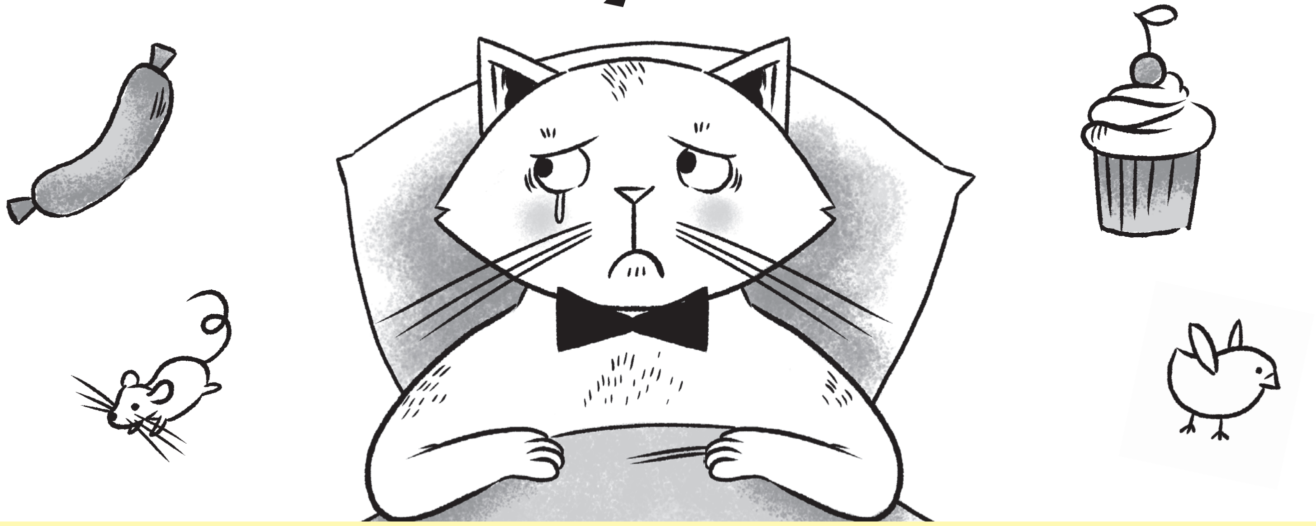
rzeczy

czynności

3 **Znajdź na YouTube i odsłuchaj piosenkę „Myj zęby" zespołu Fasolki, a następnie narysuj wszystko to, co jest potrzebne do mycia zębów.**

Stanisław Jachowicz

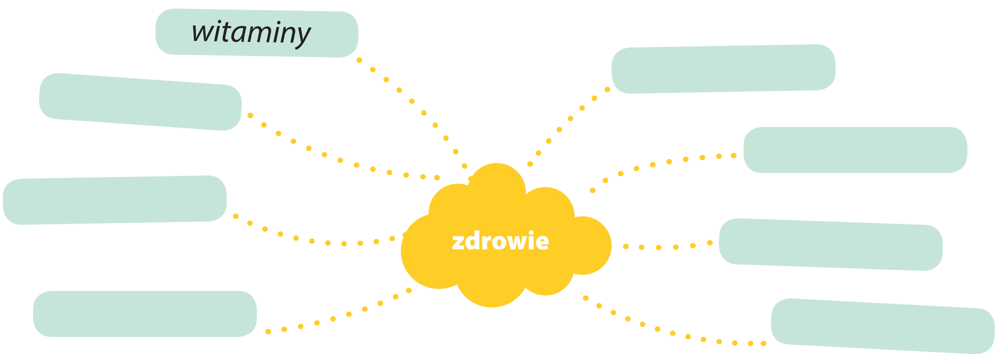
Chory kotek

Słowa klucze: choroba, zdrowie, kotek, lekarz, pacjent

Zanim przeczytasz...

1 **Z czym kojarzy ci się słowo *zdrowie*? Uzupełnij diagram.**

2 **Czy wiesz, co oznacza przysłowie: „Co za dużo, to niezdrowo”? Podaj przykłady sytuacji, w których możemy tak powiedzieć.**

....

....

....

....

3 **Wybierz z ramki wyrazy, które opisują objawy przeziębienia.**

ból głowy   ból palca   brak apetytu   ból nogi   zawroty głowy
wysoka temperatura   wymioty   spuchnięta stopa   katar   kaszel

1) ....   3) ....

2) ....   4) ....

Czytając wiersz...

- **Podkreśl zdanie, w którym mowa o tym, co kotkowi zalecił lekarz.**

Stanisław Jachowicz

Chory kotek

Pan kotek był chory i leżał w łóżeczku,
I przyszedł kot doktór: — Jak się masz koteczku!
Źle bardzo — i łapkę wyciągnął do niego.
Wziął za puls pan doktór poważnie chorego
I dziwy mu prawi: — **Zanadto** się jadło,
Co gorsza, nie myszki, lecz szynki i sadło;
Źle bardzo… gorączka! Źle bardzo, koteczku!
Oj! długo ty, długo poleżysz w łóżeczku
I nic jeść nie będziesz, **kleiczek** i basta.
Broń Boże kiełbaski, słoninki lub ciasta.
— A myszki nie można? — zapyta koteczek —
Lub z ptaszka małego choć parę udeczek?
— Broń Boże! Pijawki i dieta ścisła!
Od tego pomyślność w leczeniu zawisła.
I leżał koteczek; kiełbaski i kiszki
Nietknięte: z daleka pachniały mu myszki.
Patrzcie, jak złe łakomstwo! Kotek **przebrał miarę**,
Musiał więc nieboraczek srogą ponieść karę.
Tak się i z wami, dziateczki, stać może;
Od łakomstwa strzeż was Boże!

doktór – doktor, lekarz
dziwy – dziwne historie
prawić – opowiadać
sadło – dawniej: słonina
basta – wystarczy, nic więcej
pomyślność – powodzenie, szczęście
zawisnąć – tu: zależeć
łakomstwo – nadmierne jedzenie
nieboraczek – biedny, nieszczęśliwy
sroga – surowa
dziateczki – dzieci

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **kleik** – kleiste danie z kaszy, ryżu lub ziaren zbożowych, jedzone przeważnie na śniadanie
- **przebrać miarę** – przesadzić z czymś
- **zanadto** – bardziej lub więcej niż należało

1 **Ułóż zdania z wyrazami i zwrotami do zapamiętania.**

....

....

....

Po przeczytaniu...

1 **Co według lekarza było powodem choroby kotka? Przepisz odpowiedni fragment wiersza.**

....

....

....

2 **Odpowiedz na pytania.**

1) Czego kot nie powinien jeść?

a) Ciasteczek.

b) Kiełbasek.

c) Kleików.

2) Jakie objawy u chorego zauważył lekarz?

a) Kaszel.

b) Katar.

c) Gorączkę.

3) Co choremu zalecił lekarz?

a) Ścisłą dietę.

b) Ćwiczenia fizyczne.

c) Spacery o poranku.

4) Co mógł jeść chory kot?

a) Kleik.

b) Myszki.

c) Kiełbaski.

3 **Zaznacz przy zdaniu prawdziwym P, a przy fałszywym F.**

- Powodem choroby kota było picie zimnej wody.
- Doktor pozwolił kotu jeść pijawki.
- Lekarz zmierzył kotu puls.
- Kot nie mógł jeść ciasta, jeśli chciał wyzdrowieć.
- Łakomstwo kota sprawiło, że musiał przejść na dietę.

4 **Czy według lekarza z wiersza Stanisława Jachowicza dieta jest skutecznym sposobem na wyzdrowienie? Uzasadnij swoją odpowiedź.**

....

....

....

5 **Uzupełnij fragment wiersza, wpisując słowa w odpowiedniej formie.**

Pan kotek ....*był*..... (on / być)[0] chory i .... (on / leży)[1] w łóżeczku,

I .... (on / przyjść)[2] kot doktór: — Jak się .... (ty / mieć)[3] koteczku!

— Źle bardzo — i łapkę .... (on / wyciągnąć)[4] do niego.

.... (on / Wziąć)[5] za puls pan doktór poważnie chorego.

6 **Czy wiesz, kim jest łakomczuch? Przeczytaj poniższe zdania i zastanów się, czy możesz nazwać siebie łakomczuchem.**

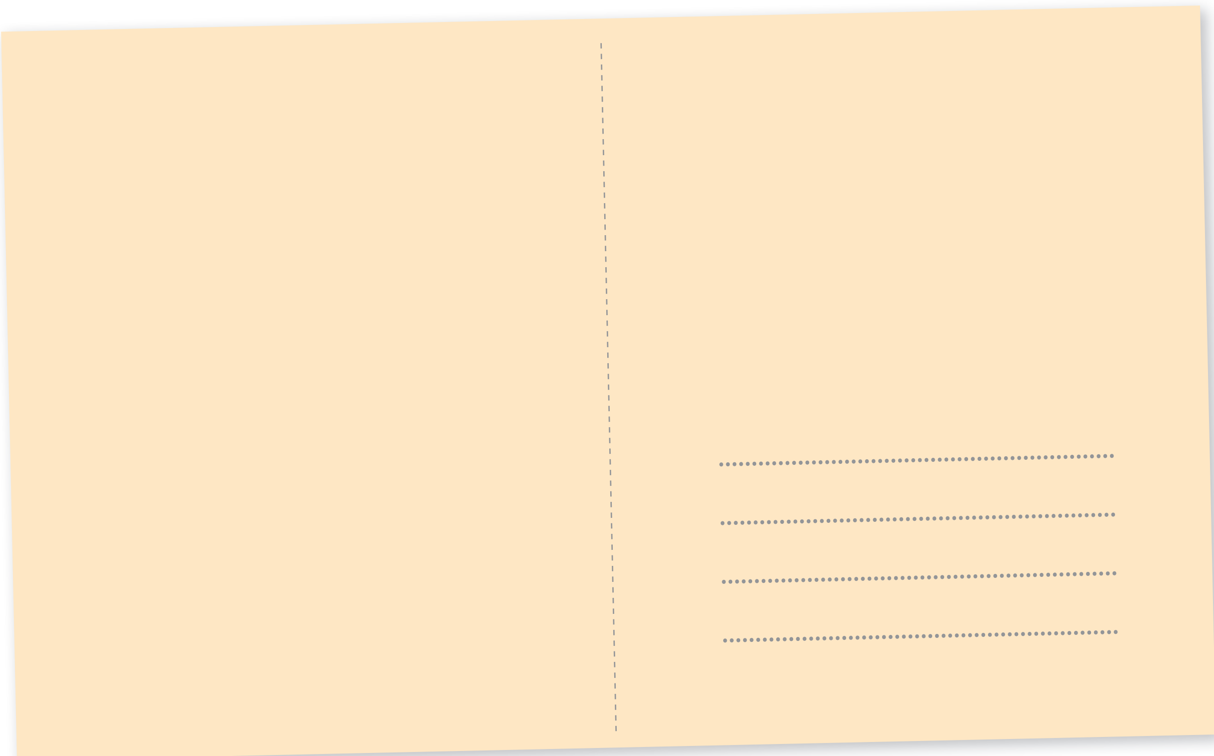
Łakomczuch to ktoś, kto lubi jeść, zwłaszcza słodycze i przysmaki.
Na przykład: *Krzyś jest strasznym łakomczuchem, zjada całą tabliczkę czekolady na raz.*

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

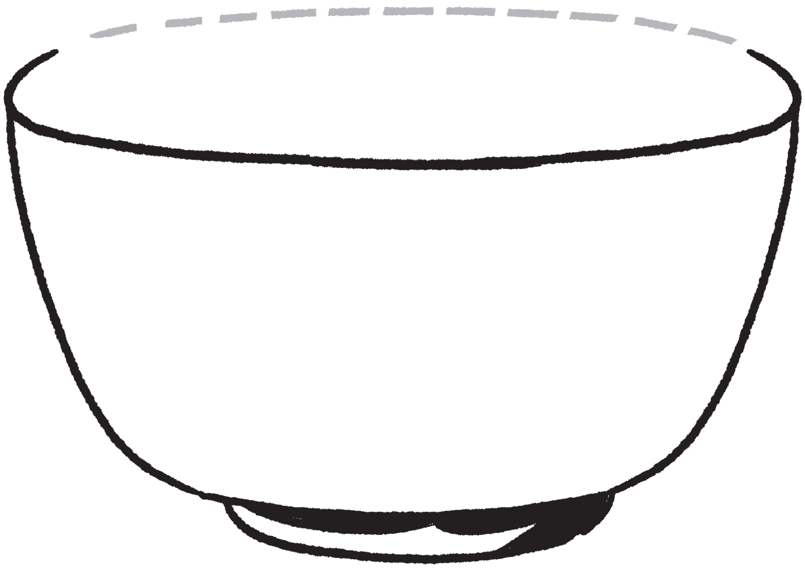
1 **Przeczytaj fragment wiersza Jana Kochanowskiego „Na zdrowie". Jak myślisz, o czym jest utwór? Czy zgadzasz się z tym, co napisał Kochanowski?**

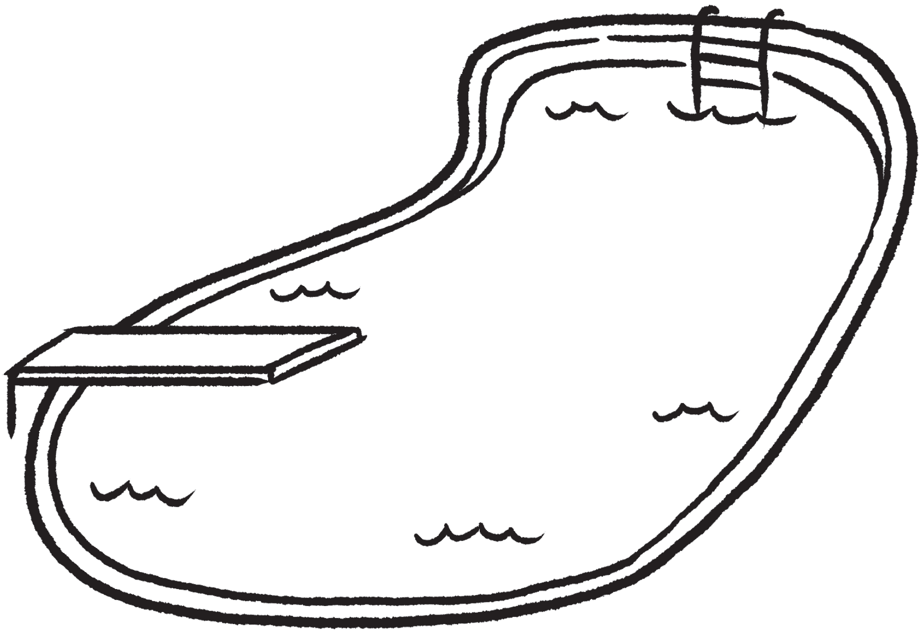
Szlachetne zdrowie,
Nikt się nie dowie,
Jako smakujesz, (jak)
Aż się zepsujesz.

2 **Pan Kotek z wiersza Stanisława Jachowicza leży chory w łóżeczku. Napisz do niego kartkę z pozdrowieniami, w której będziesz mu życzyć powrotu do zdrowia.**

3 **Znajdź na YouTube i odsłuchaj piosenkę „O zdrowiu" ze Śpiewnika Piotra Rubika, a następnie dorysuj elementy ilustracji, których brakuje oraz pokoloruj oba rysunki.**

16

Józef Czechowicz

Klinika lalek

Słowa klucze: zdrowie, pacjent, lekarz, klinika, szpital

Zanim przeczytasz...

1 Opisz swoją ulubioną zabawkę. W opisie nie zapomnij odpowiedzieć na pytania:

1. Jakiego kształtu jest twoja ulubiona zabawka?
2. W jakim jest ona kolorze?
3. Od kogo ją dostałeś / dostałaś?
4. Dlaczego jest ona dla ciebie ważna?

....

....

....

2 Jaki powinien być mały pacjent? Zapisz swoje propozycje na diagramie.

Czytając wiersz...

- **Podkreśl zdanie, które mówi, jakie są lalki, gdy wracają do dzieci.**

Józef Czechowicz

Klinika lalek

Przy ulicy Zielonej
Stoi domek czerwony.
A w tym domku czerwonym
Siedzi dziadek zgarbiony.

A w tym domku dziwne rzeczy:
Chore lalki dziadek leczy.

Zeszywa im brzuszki,
Nakłada trzewiczki,
Przykleja peruczki,
Maluje policzki.

zeszywać – zszywać

peruczka – mała peruka; sztuczne włosy

Uczy lalkę mówić
I „tata" i „mama",
I żeby oczęta
Zamykała sama.

małe oczy

Na urwane rączki,
Połamane nóżki
Ma ten dziadek radę.
I na puste brzuszki.

No, słowem, na wszystko.
Chyba uwierzycie,
Że lalki **kochają**
Staruszka nad życie.

To jego **zasługa**,
Że gdy już są zdrowe,
Wracają do dzieci,
Czyściutkie i nowe.

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

- **kochać nad życie** – oddać wszystko za drugiego człowieka, cenić zdrowie i życie drugiego człowieka bardziej niż swoje
- **zasługa** – coś, co ma wielką wartość dla innych
  Na przykład: *Jej zasługą dla całego miasteczka było otworzenie nowego przedszkola.*

1 Ułóż jedno zdanie, w którym użyjesz wyrażenia i słowa do zapamiętania.

Przykład: *Wszystkie mamy kochają nad życie swoje dzieci.*

Po przeczytaniu...

1 Dokończ zdania.

1) Dziadek leczący lalki to
a) młody i zgarbiony mężczyzna.
b) stary i zgarbiony mężczyzna.
c) stary i łysy mężczyzna.

2) Dom, w którym mieści się klinika lalek, stoi przy ulicy
a) Zielonej.
b) Czerwonej.
c) Niebieskiej.

3) W klinice lalki uczą się mówić słowa:
a) spać i jeść.
b) mama i tata.
c) brat i siostra.

4) Lalki wracają do dzieci, gdy są
a) najedzone.
b) wyspane.
c) zdrowe.

2 W jaki sposób dziadek leczy chore lalki? Podkreśl właściwe zdania.

1) Dziadek szyje lalkom brzuszki.
4) Dziadek maluje lalkom policzki.
2) Dziadek daje lalkom pić.
5) Dziadek opowiada lalkom bajki.
3) Dziadek zakłada lalkom buty.
6) Dziadek podaje lalkom lekarstwa.

3 W jakim stanie zabawki wracają do dzieci? Podkreśl dwa określenia z ramki.

czyste uśmiechnięte zadowolone nowe rozczarowane w nowych ubraniach

4 Jak wyglądają lalki, które wracają do dzieci? Skorzystaj ze słów z ćwiczenia 3 i napisz dwa zdania.

....

....

....

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Narysuj swoją wymarzoną zabawkę. Jakich kolorów użyjesz i dlaczego?**

2 **W czym staruszek z wiersza jest podobny do lekarza, a czym się od niego różni?**

Podobieństwa	Różnice
leczy	*nie podaje lekarstw*

3 **Obejrzyj na YouTube fragment dobranocki „Miś Uszatek" pod tytułem „Gorączka", a następnie uzupełnij zdania.**

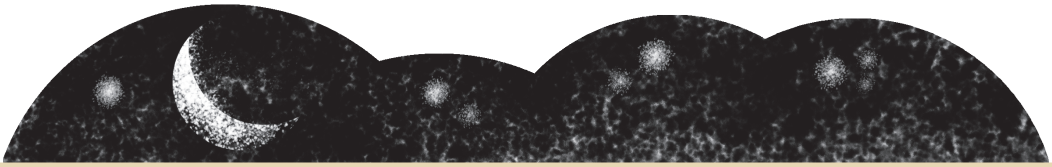
Na drzewach pojawiły się pąki i przyszła ....*wiosna*.........[1], więc Miś Uszatek postanowił wybrać się na spacer. Na swojej drodze spotkał ....[2], który bardzo ucieszył się, że już mamy wiosnę! Zajączek z radością witał wiosnę mówiąc: precz z .... i ....[3].

Zajączek nie chciał spróbować ciasta, bo miał ....[4]. Przyjaciele postanowili dać mu soku z ....[5], a potem wysłali go szybko do domu, do ....[6]. Pan doktor zalecił pacjentowi leżenie w łóżku przez ....[7]. Zajączek martwił się, że nie będzie mógł wyjść na zewnątrz, a była ładna ....[8].

Miś Uszatek powiedział, że wiosny nie da się przyspieszyć zdejmowaniem .... i ....[9], ale łatwo w ten sposób ....[10].

Aleksander Fredro

Wiatr i noc

Słowa klucze: rozmowa, natura, wiatr, noc, dzień

Zanim przeczytasz...

1 **Z czym kojarzą ci się wiatr i noc? Wpisz swoje pomysły w diagram.**

2 **Jak mogłaby wyglądać rozmowa tytułowych bohaterów wiersza? Napisz w zeszycie dialog pomiędzy wiatrem i nocą.**

3 **Matka Natura napisała list z przeprosinami w imieniu wiatru, który ostatnio bardzo mocno wiał. Przeczytaj go i odpisz jej.**

Lublin 21.09.2020 r.

Drogie Dzieci!
Co u Was słychać? Ja, jak zwykle, mam bardzo dużo pracy, bo muszę pilnować deszczu, wiatru, śniegu i słońca, żeby wiedziały, kiedy powinny Wam się pokazać. Piszę do Was w imieniu jednego z moich podopiecznych, który ostatnio trochę nabroił.

Chciałabym Was bardzo przeprosić za niesforny wiatr, który kilka dni temu bardzo mocno wiał i poprzewracał drzewa oraz porozrzucał zabawki po podwórku. Porozmawiałam z nim osobiście i obiecał mi, że już nigdy więcej nie będzie tak robił. Bardzo czekam na list od Was, bo dawno nic nie pisałyście .

Pozdrawiam serdecznie
Matka Natura

Czytając wiersz...

- **Zastanów się, co oznacza podkreślone zdanie. O kim jest w nim mowa?**

Aleksander Fredro

Wiatr i noc

— Czemu ty szumisz? — Noc się wiatru pyta.
— Czemu? Bo żyję... **dmę** sobie, i kwita! —
Odpowiedział wiatr burzliwie.
— Ale tobie ja raczej się dziwię,
Zimno czy ciepło, słota czy pogoda,
Ty wciąż milczysz, <u>śpisz jak kłoda</u>!
Noc mu na to: — Jesteś w błędzie
Zupełnie w tym względzie,
Bo kto milczy, nie śpi wcale,
Ale raczej **czuwa** stale;
Tego, który działa w ciszy,
Głupiec nigdy nie dosłyszy.
A z twojego szumu
Ni pomocy, ni rozumu,
I jak świat światem i wszędzie
Wiatr wiatrem tylko będzie!

I już! I koniec!

dziwić się – być zdziwionym czyimś postępowaniem, zachowaniem

słota – długotrwały deszcz

w tej sprawie, w tej kwestii

ani…, ani…

Słowa do zapamiętania

- **czuwać** – być czujnym; pilnować kogoś lub czegoś; nie spać
- **dąć** – wiać z dużą siłą; dmuchać w coś z całej siły; dmuchając w instrument wydobywać z niego dźwięk

1 **Uzupełnij tekst słowami do zapamiętania w odpowiedniej formie.**

Matka Natura ....[1] nad wszystkim i zawsze wie, kto i kiedy robi figle. Najbardziej niegrzeczny jest zawsze wiatr, który ....[2], ile tylko ma sił i zrywa wszystkie liście z drzew.

Po przeczytaniu...

1 **Kto rozmawia w wierszu?**

....

2 **Ponumeruj fragmenty tekstu, aby odtworzyć historię z wiersza.**

- ☐ Wiatr dowiaduje się, że jego głośne zachowanie nie przynosi nic dobrego.
- ☐ Noc udowadnia wiatrowi, że się myli.
- ☐ Noc porównuje milczenie do ciągłego czuwania i bycia w pogotowiu.
- ☐ Noc pyta wiatr o powód jego zachowania.

3 **Wyszukaj cztery wyrazy, które pojawiły się w przeczytanym tekście. Pierwsze litery tych słów zaznaczone są kolorem.**

T	S	B	T	L	P
C	Z	U	W	A	O
G	U	P	D	N	G
E	M	F	K	J	O
O	I	G	N	K	D
U	S	Ł	O	T	A
S	Z	A	C	M	O

1) ....
2) ....
3) ....
4) ....

4 **Czy widzisz w wykreślance jeszcze jedno słowo, które łączy się z tematem lekcji? Jak ono brzmi?**

....

5 **Połącz wyrazy w pary o przeciwnym znaczeniu.**

1) dzień
2) głupiec
3) cisza
4) zimno

a) ciepło
b) mędrzec
c) noc
d) hałas

6 **Dopasuj odpowiednie cechy do wiatru i nocy. Zwróć uwagę, że wiatr jest rodzaju męskiego (*on*), a noc jest rodzaju żeńskiego (*ona*).**

porywisty pochmurna deszczowa halny zimny ciemna pogodna
gwieździsta ciepły lekki słaby

noc

wiatr

7 **Korzystając z wyrazów z ramki, napisz 2-3 zdania na temat tego, co robi wiatr.**

dmie wieje świszczy gwiżdże szumi dmucha wyje huczy porywa

Przykład: *Jesienny wiatr porywa kolorowe liście z wysokich drzew.*

....

....

....

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Zastanów się, kto jeszcze mógłby przeprowadzić podobną rozmowę, jaką odbyły noc i wiatr w wierszu Aleksandra Fredry. Zapisz taką rozmowę jako dialog (każdą wypowiedź bohatera rozpocznij od myślnika).**

....

....

....

....

....

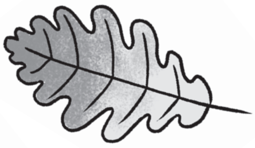
2 **Znajdź na YouTube i odsłuchaj kołysankę „Ach śpij kochanie", a następnie ułóż z rozsypanki wyrazowej fragment piosenki.**

dzieci się nocą wszystkie niebie Ciemną śpią. złocą i gwiazdy na dawno

....

3 **Narysuj obrazek, który będzie ilustracją do zdania z poprzedniego ćwiczenia.**

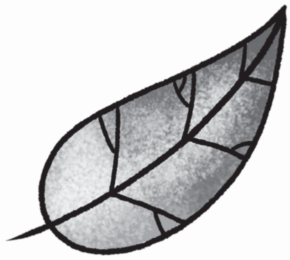
18

Józef Czechowicz

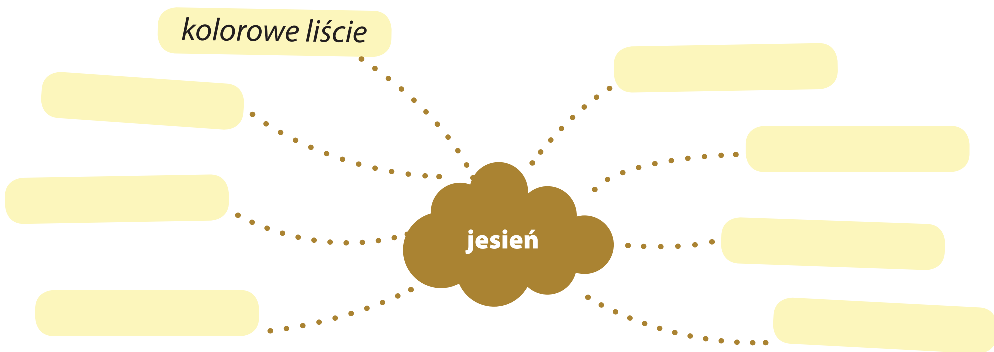
Jesień

Słowa klucze: natura, przyroda, las, jesień, pory roku

Zanim przeczytasz...

1 Z czym kojarzy ci się jesień? Uzupełnij diagram.

2 Jaka jest twoja ulubiona pora roku. Wyjaśnij dlaczego.

W swojej wypowiedzi użyj takich słów jak:

ponieważ *gdyż* *bo* *dlatego że*

Przykład: *Moją ulubiona porą roku jest lato, bo wtedy zawsze z rodzicami jeździmy nad morze.*

....

....

3 Jaka pogoda jest w tych porach roku? Dopasuje odpowiednie określenia.

deszczowa słoneczna mroźna śnieżna upalna wietrzna pochmurna
bezchmurna ciepła zimna mglista gorąca dżdżysta
gradowa burzowa brzydka ładna

Wiosna	Lato	Jesień	Zima

- **Podkreśl zdanie, w którym mowa o tym, co robił wiatr z mgłą.**

Józef Czechowicz

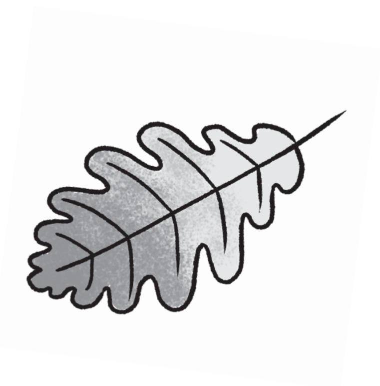
Jesień

Szumiał las, śpiewał las,
gubił złote liście,
świeciło się jasne słonko
Chłodno a złociście…

w kolorach złota

Rano mgła w pole szła,
Wiatr ją rwał i ziębił;
opadały ciężkie **grona**
kalin i jarzębin…

Każdy **zmierzch** moczył deszcz,
płakał, drżał na szybkach…
i tak ładnie mówił tatuś:
— jesień gra na skrzypkach.

Słowa do zapamiętania

- **grono** – kiść drobnych owoców, tu jarzębin i kalin
- **zmierzch** – noc, pora dnia od zachodu do wschodu słońca

1 **Ułóż zdania z wyrazami do zapamiętania.**

Przykład: *Tej jesieni grona wyglądają przepięknie! Nasz przydomowy winogron wspaniale obrodził.*

Zaczął zapadać zmierzch, więc wszyscy powoli kończyli swoją pracę i szykowali się do snu.

....

....

....

Po przeczytaniu...

1 **Uzupełnij zdania zgodnie z treścią wiersza.**

Gdy las szumiał, świeciło (*jakie?*) ....[1] słońce. Nad ranem mgła wyszła (*gdzie?*) ....[2]. Wiatr strząsał owoce (*czego?*)....................[3] i (*czego?*)....................[4]. Każdego wieczoru padał (*co?*) ....[5], a tata mówił, że jesień (*co robi?*) ....[6] na skrzypcach.

2 **Odpowiedz na pytania.**

1) Co robił las?

a) Grał, szemrał, śpiewał.

b) Szumiał, gubił liście, grał.

c) Śpiewał, grał, dzwonił.

2) Kiedy mgła poszła na spacer na pole?

a) Rankiem.

b) Wieczorem.

c) Nocą.

3 **Dopasuj bohatera wiersza do tego, co robił.**

1) mgła

2) las

3) słonko

4) deszcz

5) grona

a) opadały

b) drżał na szybach

c) świeciło

d) w pole szła

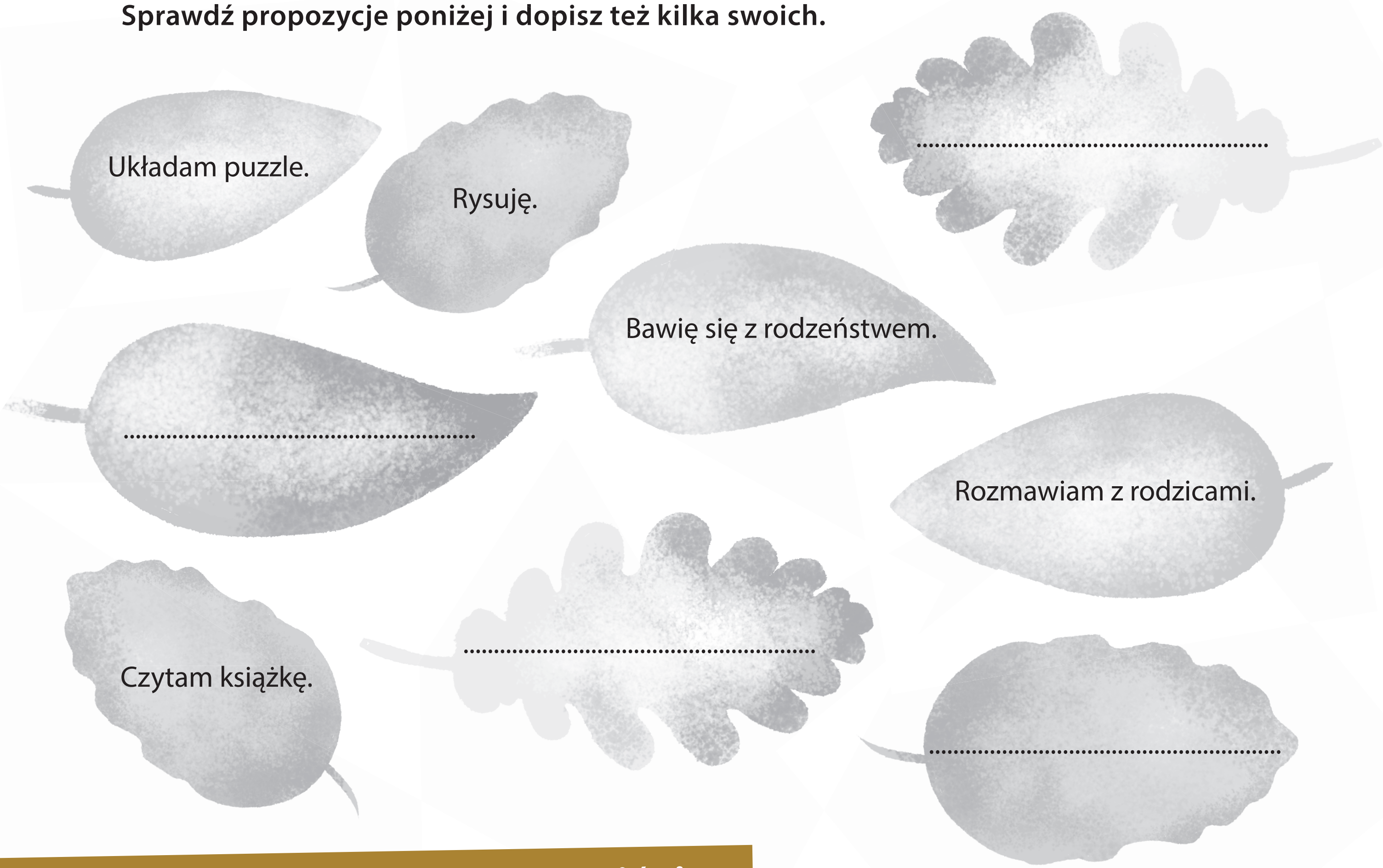
e) gubił liście

4 **Ułóż zdanie z rozsypanki wyrazowej.**

jesieni przychodzi Po deszczowej lato. zawsze słoneczne

....

5 **W długie jesienne wieczory spędzamy więcej czasu w domu. Co wtedy najchętniej robisz? Sprawdź propozycje poniżej i dopisz też kilka swoich.**

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Wysłuchaj wiersza „Jesień" jeszcze raz, ale tym razem z zamkniętymi oczami. Narysuj z czym kojarzy ci się jesień. Jak wyobrażasz sobie ilustrację do tego utworu?**

2 **Wyobraź sobie, że z każdej pory roku możesz wziąć to, co lubisz najbardziej i stworzyć swoją ulubioną porę roku. Wybierz to, co jest dla ciebie najważniejsze w każdym okresie, a następnie stwórz opis swojej własnej, autorskiej pory roku. Pamiętaj, aby w opisie zamieścić takie elementy jak:**

1) nazwa;

2) ulubione elementy pogody;

3) rodzaj ubrań jakie trzeba będzie nosić;

4) zabawy, w które będziesz mógł / mogła się bawić na zewnątrz.

3 **Znajdź na YouTube i odsłuchaj piosenkę „Idzie jesień", a następnie napisz co przynosi ze sobą jesień.**

Plony jesieni:

1)	6) ....
2)	7) ....
3)	8) ....
4)	9) ....
5)	10) ....

19

Władysław Bełza

Katechizm polskiego dziecka

Słowa klucze: Polska, Polak, dziecko, ojczyzna, patriotyzm

Zanim przeczytasz...

1 Z czym kojarzy ci się Polska? Swoje przemyślenia wpisz na diagramie.

2 Dlaczego słowo Polak zapisujemy wielką literą?

....

3 Czy znasz jakieś inne słowa, które w języku polskim zapisujemy wielką literą?

....

....

....

4 **Połącz słowa z wyjaśnieniami.**

1) patriota
2) Polak
3) ojczyzna

a) obywatel Polski
b) kraj przodków, ziemia ojców
c) człowiek kochający swoją ojczyznę

5 **Znajdź na YouTube i wysłuchaj piosenki „Jestem Polakiem", a następnie podpisz na mapie miasta, które odwiedzają bohaterowie piosenki.**

Czytając wiersz...

- **Podkreśl fragment, w którym mowa o tym, jak bohater wiersza nazywa samego siebie.**

Władysław Bełza

Katechizm polskiego dziecka

— Kto ty jesteś?
— Polak mały.

— Jaki znak twój?
— Orzeł biały.

— Gdzie ty mieszkasz?
— Między swemi.

pomiędzy swoimi, pomiędzy rodakami

— W jakim kraju?
— W polskiej ziemi.

— Czem ta ziemia?
— Mą Ojczyzną.

czym jest

— Czem zdobyta?
— Krwią i **blizną**.

— Czy ją kochasz?
— Kocham szczerze.

— A w co wierzysz?
— W Polskę wierzę.

— Coś ty dla niej?
— **Wdzięczne** dziecię.

— Coś jej winien?
— Oddać życie.

Słowa do zapamiętania

- **wdzięczny** – osoba mająca serdeczne uczucia, pragnąca podziękować i odwzajemnić się za coś
- **blizna** – ślad, który został po zagojeniu się rany

1 Ułóż po jednym zdaniu z każdym ze słów.

Przykłady:

– *Mikołaj był wdzięczny koledze, że pomógł mu w pracy domowej.*

– *Lekarz powiedział, że po złamaniu nogi zostanie mi duża blizna.*

....

....

Po przeczytaniu...

1 Uzupełnij tekst, posługując się treścią wiersza.

Bohater urodził się (*gdzie?*) ....[1] . Jest ona dla niego ważna, gdyż (*co do niej czuje?*) ....[2] i w nią wierzy. Sam siebie nazywa (*kim?*) ....[3] i mówi, że (jak?) ....[4] kocha swoją ojczyznę.

2 Z rozsypanki wyrazowej ułóż pytanie, a następnie na nie odpowiedz.

kraj ojczyzną? Jaki swoją dziecko nazywa

....

3 Wypisz z wiersza wszystkie pytania można jeszcze zadać, a następnie na nie odpowiedz, mówiąc o sobie.

1) ....
2) ....
3) ....
4) ....
5) ....
6) ....
7) ....
8) ....
9) ....
10) ....

4 Wymyśl ciąg dalszy wiersza. Jakie pytania można jeszcze zadać i jak brzmiałyby odpowiedzi?

Przykład:

— *Jaka jest twoja flaga?*

— *Biało-czerwona.*

5 **Uzupełnij zdania wyrazami i zwrotami z ramki.**

symbole narodowe	odwagę	czerwony	biały orzeł	sportowych	biały	czystość

Każde państwo ma swoje godło, flagę i hymn są to ....[1] . Godło Polski zmieniało się przez wieki, ale ....[2] towarzyszy Polsce do dziś. Na fladze znajdują się dwa kolory: ....[3] i ....[4] . Kolor biały symbolizuje ....[5] i szlachetność, a czerwony waleczność i ....[6] .

Hymn Polski, nazywany „Mazurkiem Dąbrowskiego", powstał w czasach, kiedy Polska była w niewoli. Polacy śpiewają go podczas ważnych uroczystości państwowych i ....[7] .

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Narysuj pocztówkę z Polski. Możesz umieścić na niej to, z czym kojarzy ci się Polska.**

2 **Patriotyzm lokalny to miłość i przywiązanie do „małej ojczyzny", czyli na przykład regionu kraju, miasta, wsi. Jak myślisz, dlaczego bycie lokalnym patriotą jest ważne? Kiedy możesz nazwać siebie lokalnym patriotą? Podaj przykłady.**

Przykład:

Jestem lokalnym patriotą, gdy dbam o otoczenie, w którym mieszkam i nie śmiecę.

....

....

....

....

3 **Wysłuchaj piosenki Ewy Bem „W domu ojczystym" i odpowiedz na pytania.**

1) Jak inaczej można nazwać Polskę?

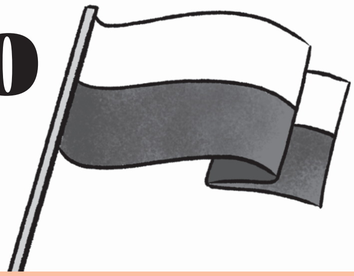
....

2) Jakie cztery polskie rzeki występują w utworze?

a) .... b) .... c) .... d) ....

Józef Wybicki

Mazurek Dąbrowskiego

Słowa klucze: państwo, społeczeństwo, Polska, Polacy, ojczyzna

Zanim przeczytasz...

1 **Przeczytaj informacje o poniższych postaciach, a następnie odpowiedz na pytania.**

Jan Henryk Dąbrowski urodził się 2 sierpnia 1755 roku w Pierzchowie. Był polskim generałem i twórcą Legionów Polskich we Włoszech. Swoją działalność rozpoczął w 1796 roku we Włoszech, gdzie dostał ważne zadanie stworzenia oddziałów polskich w Lombardii. Wydarzenia te miały miejsce rok po III rozbiorze, po którym Polska praktycznie zniknęła z mapy Europy.

Napoleon Bonaparte urodził się 15 sierpnia 1769 roku na Korsyce. Był cesarzem Francuzów i stał na czele armii francuskiej. Wielu Polaków walczyło w armii Napoleona, ponieważ wierzyło, że pomoże on odzyskać Polsce niepodległość. Ich wytrwałość spowodowała, że Napoleon utworzył Księstwo Warszawskie, któremu nadał konstytucję.

Stefan Czarniecki urodził się w 1599 roku w Czarncy. Był dowódcą wojska polskiego. Był bardzo utalentowanym wojskowym, a jego oddziały odnosiły ogromne sukcesy. Hetman Czarniecki przedstawiany był jako wzór Polaka i rycerza. Zasłynął przede wszystkim odważnymi działaniami przeciw wojskom króla Szwecji, który napadł wtedy na Polskę.

1) Kim byli i gdzie się urodzili?

a) Generał Jan Henryk Dąbrowski ...*był*..

....

b) Napoleon Bonaparte ....

....

c) Stefan Czarniecki ....

....

2) Co Polska i Polacy im zawdzięczają?

a) Generałowi Janowi Henrykowi Dąbrowskiemu ....*zawdzięczmy*..

....

b) Napoleonowi Bonapartemu ....

....

c) Stefanowi Czarnieckiemu ....

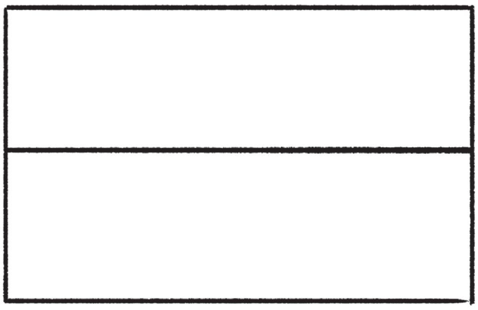
....

2 **Czy znasz hymn państwowy kraju, w którym mieszkasz?**

....

....

3 **Pokoloruj symbole narodowe Polski. Obok narysuj symbole narodowe kraju, w którym mieszkasz. Czym się one różnią, a w czym są do siebie podobne?**

- Podkreśl imię dziewczyny, do której w utworze zwraca się ojciec.

Józef Wybicki

Mazurek Dąbrowskiego

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

siła

Marsz, marsz, Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z **narodem**.

pod kierownictwem, pod zarządem

połączymy się

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.

przejdziemy

będziemy

Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.

zabór – okupacja, zniewolenie

wrócimy

Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany –
Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany.

podobno

tylko, jedynie

taraban – duży bęben używany w wojsku

Po przeczytaniu...

1 **Odpowiedz na pytania.**

1) W jaki sposób według słów hymnu Polacy mają zamiar odzyskać wolność?

a) Szablą.

b) Negocjacjami.

c) Kłótnią.

d) Pieniędzmi.

2) Jaką podróż zamierzają odbyć Polacy?

a) Z ziemi włoskiej do Polski.

b) Przez Wisłę i Wartę.

c) Przez morze.

d) Wszystkie trzy odpowiedzi są poprawne.

3) Jaki przykład dał Polakom Napoleon Bonaparte?

a) Jak stworzyć plan bitwy.

b) Jak należy rozmawiać z wrogiem.

c) Jak można zwyciężyć.

d) Jak można przegrać.

4) Gdzie wrócił Czarniecki?

a) Do domu.

b) Do wojska.

c) Do rodziny.

d) Do Poznania.

2 **Jak czuł się ojciec, który mówił swojej córce o zbliżającym się wojsku? Przeczytaj ostatnią zwrotkę i opisz jego uczucia.**

....

....

....

3 **Podkreśl czynności, których w „Mazurku Dąbrowskiego" nie zrobią Polacy.**

przejdziemy zaśpiewamy złączymy się zwyciężymy pokonamy

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat...

1 **Jak należy zachowywać się podczas słuchania hymnu? Stwórz listę, w której wytłumaczysz swoim kolegom i koleżankom, jak powinien zachowywać się prawdziwy patriota.**

Przykład:

W czasie słuchania hymnu nie wolno rozmawiać.

....

....

....

....

....

....

2 **Znajdź na YouTube „Piosenkę młodego patrioty", a następnie odpowiedz na pytania.**

1) Młody patriota zna

a) polską flagę i godło.

b) Kraków i Gdańsk.

c) prezydenta i premiera.

2) Miasto i wioska to miejsca, które można nazwać

a) domem.

b) Polską.

c) rodziną.

3) Bohater piosenki uczy się

a) plastyki i literatury.

b) matematyki i angielskiego.

c) geografii i historii.

4) Bohater wiersza wie, że należy dbać o język, więc

a) nie używa brzydkich słów.

b) myje go codziennie.

c) pisze i recytuje wiersze.

3 **Wysłuchaj hymnu Polski, czyli „Mazurka Dąbrowskiego" zwanego też „Hymnem Legionów Polskich we Włoszech", a następnie naucz się go śpiewać.**

Klucz odpowiedzi

1. Stanisław Jachowicz „Basia"

Zanim przeczytasz…

3

1) f / c; 2) d; 3) a; 4) c / f; 5) e; 6) b

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:
Jej nosek napuchnięty, oczki zapłakane,
A pod noskiem plasterek.

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

1

1) c; 2) d; 3) a; 4) b

Po przeczytaniu…

1

Wyrazy zdrobniałe	Formy neutralne
Basia	*Barbara*
nosek	nos
oczki	oczy
plasterek	plaster
sprężynka	sprężyna
dziewczynka	dziewczyna
chwilka	chwila

2

1) Cóż się stało Basi?
2) Cóż to wszystko znaczy?
3) Któż niezwykłą spokojność Basi wytłumaczy?

4

Basia była niegrzeczna, bo nie słuchała uwag swojej mamy.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

1

chciała; kręciła; było; dała

4

1) gwóźdź; 2) czajnik; 3) maszynka do cięcia chleba

2. Maria Konopnicka „Stefek Burczymucha"

Zanim przeczytasz…

2

Cechy pozytywne:
odważny, przyjacielski, pomocna, wrażliwa, koleżeński, ambitny, sympatyczna, troskliwa, pracowity, miły, opanowany, dowcipna, zdolna, zdyscyplinowana, serdeczna, towarzyska, stanowczy, gościnny, wesoła, życzliwy, rodzinna, uprzejmy, zabawny.

Cechy negatywne:
podstępna, chciwy, zazdrosny, agresywny, gadatliwy, nerwowa, skąpy, smutny, spóźnialska, despotyczny, natrętny, ponura.

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:
Tygrys, tato! Tygrys! – krzyczy.

Słowa i wyrażenia do zapamiętania

1

1) pochwał; 2) trwogą; 3) da radę; 4) nowiną

Po przeczytaniu…

1

liczba pojedyncza	liczba mnoga
wilk	*wilki*
niedźwiedź	niedźwiedzie
hiena	hieny
lampart	lamparty
pantera	pantery
tygrys	tygrysy
lew	lwy
szakal	szakale
bryś	brysie
wieloryb	wieloryby
chart	charty
mysz	myszy
kociak	kociaki
psina	psiny

2

1) lew – kociak duży; 2) szakal – większa psina; 3) wilk – większa psina

3

[…] miał kopyta,
Straszne! Trzy czy cztery nogi,
Paszczę taką! Przytem rogi…

4

- woda – wieloryb
- ziemia – niedźwiedź, wilk, hiena, lampart, pantera, tygrys, lew, szakal, bryś, mysz
- powietrze – *brak*

5

- powietrze – wróbel, gołąb, orzeł

3. Władysław Bełza „Babuleńka"

Zanim przeczytasz…

2

1) c; 2) a; 3) b

Czytając wiersz…
Fragment do podkreślenia:

Miała w ręku kij sękaty,
A na plecach duży garb;
Starą suknię w same łaty […]

Słowa i wyrażenia do zapamiętania
1
1) c; 2) d; 3) b; 4) a

Po przeczytaniu…
1
1) stara suknia; 2) chatka bez okienka; 3) kij sękaty; 4) duży garb

2
szczodra, dobra, pomocna

3
dzieci; jagody; miód; mówiono o niej źle

4
1) b; 2) c; 3) a; 4) b

4. Maria Konopnicka „Na jagody” część I

Zanim przeczytasz…
2
- drzewo – jabłko, gruszka, wiśnia, śliwka, czereśnia, morela
- krzak – malina, truskawka, jagoda, borówka, jeżyna

Czytając wiersz…
Fragment do podkreślenia:

Jak dąb w szumach z wichrem gada,
jakie bajki opowiada […].

Po przeczytaniu…
1
1) a; 2) a; 3) c; 4) c

2
Pająk miał kosmate nogi i był stary. Zajmował się on tkactwem (tkaniem) na dworze króla. Król mówił o nim, że jest dobrym starowiną, ale też srogim.

3
1) Krasnoludek Polny
2) Krasnoludek Pszczelny
3) Krasnoludek Jagodowy

4
- Poziomo: mrówka, ślimak, wiewiórka
- Pionowo: kruk, pająk

5
Janek poszedł do lasu, żeby zrobić mamie niespodziankę i nazbierać jagód. (P)

5. Maria Konopnicka „Na jagody” część II

Zanim przeczytasz…
3
1) Janek.
2) Do lasu, na jagody.
3) Jagodowego króla, ślimaka, wiewiórki, pająka.
4) Na jagodowy dwór.

Czytając wiersz…
Fragment do podkreślenia:

Jako jednej pannie Basia,
Drugiej Julka, trzeciej Kasia,
Czwartej Zosia, piątej Hania […].

Po przeczytaniu…
1
1) b; 2) a; 3) c; 4) a; 5) a; 6) b

2
Fragment do podkreślenia:

Każda białą sukieneczkę
I czerwoną ma czapeczkę,
Każda warkoczyki złote,
Każda w ręku ma robotę […].

3
stanął; narwał; potrząsnął

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…
3
1) a; 2) a

6. Maria Konopnicka „Nasz domek”

Zanim przeczytasz…
3
domownik, domówka, domator, domowy, przydomowy, udomowiony, domek, domeczek, domisko, domostwo, bezdomny, podomka, domofon
Czytając wiersz…
Fragment do podkreślenia:

Jedzie rycerz, jedzie, brząka ostrogami,
Siostrzyczka go żegna, zalewa się łzami.

Po przeczytaniu…

2

1) a; 2) c; 3) a; 4) b

4

W wierszu został opisany staropolski dom, którego zewnętrzne ściany są białe. (P)

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

1

1) Pożyczyć chleba albo sera, albo pogadać o czymkolwiek.
2) Ciepło i bezpiecznie.
3) Maciej.

2

symbole szczęścia – czterolistna koniczyna; słoń; podkowa; tęcza; cyfra 7; grosik; królicza łapka; oko proroka

7. Aleksander Fredro „Paweł i Gaweł”

Zanim przeczytasz…

3

1) c; 2) a; 3) b

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:
Zmiłuj się Waćpan, poluj ciszej nieco,
bo mi na górze szyby z okien lecą.

Po przeczytaniu…

2

1) Spał.

3.

F, P, P

8. Maria Konopnicka „Czytanie”

Zanim przeczytasz …

4

1) b; 2) d; 3) a; 4) c

5

1) d; 2) a; 3) g; 4) e; 5) c; 6) b; 7) f; 8) h

Czytając wiersz…

Wszak wam wiedzieć będzie miło,
Co się u nas wydarzyło.

Po przeczytaniu…

1

3. Hania, Julcia i Zosia.

2

1) O czem chcecie?
2) Co wam przyjdzie z bajki?
3) Czy to koty palą fajki?
4) Na cóż by się zdały babie jakieś malowane grabie?
5) Czy kto widział złote róże?
6) Czy kto był na szklanej górze?
7) No i chcecie?

3

2) Bajka o smoku i bajka o szklanej górze.
4)Bajka o smoku, któremu pękł brzuch.

4

2) Zosia jest najstarsza.
4) Piast mieszkał w Gnieźnie.
6) Dzieciom nie dano wyboru jakiej bajki będą słuchać.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

1

Zdrobnienie	Pełna forma
Basia	*Barbara*
Piotruś	Piotr
Ala	Alicja
Ania	Anna
Władzio	Władysław
Madzia	Magdalena
Staś	Stanisław
Marysia	Maria
Hania	Hanna
Zosia	Zofia
Julcia	Julia
Jaś	Jan

9. Władysław Bełza „Co książka mówi?”

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:

Zbysio książeczkę przyłożył do ucha,
I słucha!

Po przeczytaniu…

1

1) b; 2) c

2

Fragment wiersza:
Książka nudna, wołacie, Bóg wie co w niej świta,

3

1) „Czy to się godzi tak żartować ze mnie?” – np.: Czy wypada tak ze mnie żartować?
2) „Czyż i z wami nie jest tak z początku?” – np.: Czy z wami na początku nie jest podobnie?

5
słucha, obraca, przekłada, nie gada

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

3
1) c; 2) a; 3) a; 4) c

10. Maria Konopnicka „Pranie"

Zanim przeczytasz…

3
1) c; 2) b; 3) a; 4) a

Czytając wiersz…
Fragment do podkreślenia:

Z mydła zrobię tyle piany,
Co nasz kucharz ze śmietany.

Słowa i wyrażenia do zapamiętania
1) krochmali; 2) manatki; 3) manatki; 4) krochmalić

Po przeczytaniu…

1
1) b; 2) a; 3) c; 4) c

2
wyprać, wypłukać, wykręcać, krochmalić, prać

3
Fragment wiersza:
[…] co dzień sama piorę!

4
Pucu! Pucu! Chlastu! Chlastu!

Inne słowa nazywające dźwięki: brum, brum, cyk, cyk, stuk-puk itd.

5
piorę, (nie) biorę.

6

Czasownik w 1 osobie	Czasownik w 3 osobie	Zdanie
piorę	pierze	On pierze swoje skarpetki.
biorę	bierze	Dziecko bierze wszystko co podaje mu mama.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

2
1) b; 2) a

11. Ignacy Krasicki „Malarze"

Zanim przeczytasz…

2
Definicja ze Wielkiego Słownika Języka polskiego: „Wypowiedź przesadnie pochwalna, mająca na celu uzyskanie przychylności adresata".
Przykładowe wyjaśnienie: Pochlebstwo oznacza, że chwalimy kogoś aż za bardzo, bo chcemy, że osoba, do której to mówimy na przykład nas lubiła.

3
a i b

4
pracownik, pracowity, zapracowany, pracuś, pracoholik, pracować, przepracować

Czytając wiersz…
Piotr i Jan

Słowa do zapamiętania
1) Tylko moja mama piecze tak wybornie. Jej ciasta słyną w całej rodzinie i wśród sąsiadów.
2) Wybornie śpiewasz!
3) Włosi słyną z dobrej kuchni.

Po przeczytaniu…

1
- Piotr – dobry, ubogi, pokazywał na obrazach prawdę
- Jan – zły, bogaty, upiększał rzeczywistość

3
malował, robił, zyskał

4
maluje, uciska, robi, zyskuje

5
dobry, ubogi, zły, bogaty
Inne słowa określające malarzy: prawdomówny, uczciwy, kłamliwy, nieszczery, szlachetny itd.

6
Piotr był szczery, ponieważ zawsze malował to co widział.
Piotr był uczciwy, gdyż malował tylko prawdę.
Piotr był szlachetny, bo zawsze kierował się w życiu kodeksem moralnym.
Piotr był przyzwoity, gdyż nie chciał okłamywać osób, które malował.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

3
1) a; 2) c; 3) b; 4) c; 5) b; 6) a

12. Maria Konopnicka „Podróż na bocianie”

Zanim przeczytasz…

4

jadę	*jedziemy*
idę	idziemy
lecę	lecimy
podróżuje	podróżujemy
biegnę	biegniemy

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:

A że zwykle do podróży
Jest potrzebny statek duży,

Słowa do zapamiętania…

1

1) b; 2) c; 3) a

Po przeczytaniu…

1

1) Skok Danka został porównany do skoku jeźdźca na konia.
2) Skok Danka był energiczny, bo włożył w niego całą swoją siłę.
Skok Danka był niebezpieczny, bo chłopiec nie myślał o konsekwencjach swojego skoku.
Skok Danka był piękny, bo chłopiec przypominał zawodowego jeźdźca.
Skok Danka był szybki, bo chłopiec miał mało czasu na podjęcie decyzji.

3

1) a; 2) b; 3) b; 4) c

4

1) trzymał; 2) statki; 3) chętnie 4) licha; 5) do domu

5

Zwierzę	Dźwięk
świnia	chrumka (chrum-chrum)
kaczka	kwacze (kwa-kwa)
mysz	piszczy (pi-pi)
pies	szczeka (hau-hau)
kot	miauczy (miau)

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

3

1) b; 2) c; 3) a; 4) b

13. Maria Konopnicka „Co słonko widziało”

Zanim przeczytasz …

2

1) chmurka; chmurka 2) domek; domeczek 3) chłopczyk; chłopaczek 4) tatuś; tatulek

3

1) słońce; 2) słoneczny; 3) przeciwsłoneczne; 4) nasłoneczniony; 5) słoneczników; 6) słońca

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:

Jak Magda na pole
Niesie mleko dzbankiem…

Po przeczytaniu…

1

1) owce; 2) gołąbki (gołębie); 3) woły; 4) krowy; 5) konie

2

1) d; 2) a; 3) c; 4) f; 5) e; 6) b

3

Barszczem

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

3

1) b; 2) a; 3) a

14. Aleksander Fredro „Małpa w kąpieli”

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:

Wlazła pod stół – cicho czeka.

Po przeczytaniu…

1

1) b; 2) b; 3) c; 4) a

3

- Pionowo: 1) kubek; 2) pasta; 3) mydło
- Poziomo: 1) ręcznik; 2) szczotka

4

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
kozioł	kozły
zwrot	zwroty
figiel	figle
psota	psoty

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

1

1) Bawi się w chowanego pod wodą.
2) Zamienia się w pianę.
3) Puszcza bańki mydlane.

2

- rzeczy – ręcznik, szczotka, mydło, prysznic, woda, kran, kąpiel
- czynności – myję się, myję zęby, wycieram ręce, czeszę się

15. Stanisław Jachowicz „Chory kotek"

Zanim przeczytasz …

3

1) ból głowy; 2) wysoka temperatura; 3) katar; 4) kaszel

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:

Oj! długo ty, długo poleżysz w łóżeczku
I nic jeść nie będziesz, kleiczek i basta.
Broń Boże kiełbaski, słoninki lub ciasta […].
— Broń Boże! pijawki i dieta ścisła!

Po przeczytaniu…

1

Zanadto się jadło,
Co gorsza, nie myszki, lecz szynki i sadło;

2

1) b; 2) c; 3) a; 4) a

3

F, F, P, P, P.

5

1) leżał; 2) przyszedł; 3) masz; 4) wyciągnął; 5) Wziął

16. Józef Czechowicz „Klinika lalek"

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:

Że gdy już są zdrowe,
Wracają do dzieci,
Czyściutkie i nowe.

Po przeczytaniu…

1

1) b; 2) a; 3) b; 4) c

2

1) Dziadek szyje lalkom brzuszki.
3) Dziadek zakłada lalkom buty.
4) Dziadek maluje lalkom policzki.

3

czyste; nowe

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

3

1) wiosna; 2) zajączka; 3) czapkami i szalikiem, 4) gorączkę (temperaturę); 5) malin; 6) łóżka; 7) cztery dni; 8) pogoda; 9) szalików i płaszczy; 10) zachorować (przeziębić się)

17. Aleksander Fredro „Wiatr i noc"

Czytając wiersz…

śpisz jak kłoda – ten fragment dotyczy nocy, która jest cicha i milcząca

Słowa do zapamiętania

1) czuwa; 2) dmie

Po przeczytaniu…

1

W wierszu rozmawiają wiatr i noc.

2

3, 4, 2, 1

3

czuwa; szumi; noc; słota

4

pogoda

5

1) c; 2) b; 3) d; 4) a

6

- noc – pochmurna, deszczowa, ciemna, pogodna, gwieździsta
- wiatr – porywisty, halny, zimny, ciepły, lekki, słaby

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…

2

Ciemną nocą gwiazdy na niebie się złocą i wszystkie dzieci dawno śpią.

18. Józef Czechowicz „Jesień"

Zanim przeczytasz …

3 Propozycje:

Wiosna	Lato	Jesień	Zima
ciepła	słoneczna	ciepła	mroźna
deszczowa	upalna	mglista	śnieżna
wietrzna	burzowa	pochmurna	bezchmurna
bezchmurna	ładna	brzydka	zimna
dżdżysta	gorąca	deszczowa	

Czytając wiersz…

Fragment do podkreślenia:
Wiatr ją rwał i ziębił;

Po przeczytaniu…

1

1) jasne; 2) w pole; 3) kalin; 4) jarzębin; 5) deszcz; 6) gra

2

1) b; 2) a

3
1) d; 2) e; 3) c; 4) b; 5) a

4
Po deszczowej jesieni zawsze przychodzi słoneczne lato.

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…
3
1) orzechy; 2) żołędzie; 3) kasztany; 4) jarzębiny; 5) głóg; 6) kaliny; 7) grzyby; 8) złote liście; 9) deszcz; 10) odlot ptaków

19. Władysław Bełza „Katechizm polskiego dziecka"

Zanim przeczytasz…
2
Słowo *Polak* zapisujemy wielką literą, ponieważ jest to nazwa mieszkańca kraju.

3
- nazwy innych narodowości: Białorusin, Ukrainiec, Rosjanin, Anglik, Niemiec
- nazwy mieszkańców kontynentów: Europejczyk, Azjata
- nazwy członków narodów, ras i szczepów: Słowianie, Anglosasi
- nazwy mieszkańców krain geograficznych: Kaszub, Ślązak
- nazwy krajów: Polska, Białoruś, Ukraina, Rosja
- nazwy miast: Lublin, Warszawa, Toruń, Kraków
- nazwy dzielnic, ulic, placów, rynków, ogrodów, parków, budowli, zabytków, obiektów sportowych: Planty, Powązki
- imiona: Ewa, Piotr, Katarzyna, Anastazja, Władysław
- nazwiska: Nowak, Kowalski, Kwiatkowski
- imiona zwierząt i drzew: dąb Bartek, pies Burek
- pseudonimy i przydomki: Janko z Czarnkowa
- nazwy dynastii: Piastowie, Jagiellonowie
- nazwy świąt: 3 Maja, Popielec, Zaduszki
- nawy własne przedsiębiorstw i lokali: Jama Michalika, Orbis
- nazwy urzędów, instytucji, szkół, organizacji, towarzystw: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Sejm
- nazwy imprez: Międzynarodowy Festiwal Chopinowski, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
- tytuły czasopism: Życie Warszawy, Kobieta i Życie
- nazwy orderów i odznaczeń: Virtuti Militari, Order Orła Białego
- skrótowce: MEN, PKP

1) c; 2) a; 3) b

5
1) Zakopane; 2) Kraków; 3) Warszawa; 4) Toruń; 5) Gdańsk

Czytając wiersz…
Fragment do podkreślenia:
Polak mały

Po przeczytaniu…
1
1) w Polsce; 2) kocha ją; 3) małym Polakiem; 4) szczerze

2
Jaki kraj dziecko nazywa swoją ojczyzną?

3
1) Kto ty jesteś? 2) Jaki znak twój? 3) Gdzie ty mieszkasz? 4) W jakim kraju? 5) Czem ta ziemia? 6) Czem zdobyta? 7) Czy ją kochasz? 8) A w co wierzysz? 9) Coś ty dla niej? 10) Coś jej winien?

5
1) symbole narodowe; 2) biały orzeł; 3) biały; 4) czerwony; 5) czystość; 6) odwagę; 7) sportowych

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…
3
1) Domem ojczystym
2) a) Wisła; b) Odra; c) Bug; d) San

20. Józef Wybicki „Mazurek Dąbrowskiego"
Zanim przeczytasz…

1
1)
a) Generał Jan Henryk Dąbrowski był twórcą Legionów Polskich we Włoszech.
b) Napoleon Bonaparte był cesarzem Francuzów i stał na czele francuskiej armii.
c) Stefan Czarniecki był dowódcą wojska polskiego.

2)
a) Generałowi Janowi Henrykowi Dąbrowskiemu zawdzięczamy utworzenie Legionów Polskich we Włoszech.
b) Napoleonowi Bonapartemu zawdzięczamy utworzenie Królestwa Warszawskiego i nadanie mu konstytucji.
c) Stefanowi Czarnieckiemu zawdzięczamy obronę przed Szwedami, wolność i niepodległość.

Po przeczytaniu…
1
1) a; 2) d; 3) c; 4) d

3
zaśpiewamy, pokonamy

Pytania inspirowane wierszem. Ty i świat…
2
1) a; 2) b; 3) c; 4) a

Książka ta jest ważną pomocą dla dzieci uczących się języka polskiego jako odziedziczonego w różnych krajach, często z dala od kraju ojczystego ich przodków. Dzięki temu podręcznik świetnie wpisuje się w program współpracy z Polonią i Polakami i stanowi element wzmacniania polskości w najmłodszym pokoleniu Polonusów.

Dr Agnieszka Trześniewska-Nowak – glottodydaktyk i literaturoznawczyni, mająca duże doświadczenie w nauczaniu dzieci polonijnych, przygotowała książkę w sposób profesjonalny, a jednocześnie atrakcyjny i gwarantujący sukces metodyczny. Ogromną zaletą książki jest piękna i bogata szata graficzna z atrakcyjnymi, nie tylko dla dzieci, ilustracjami.

Z recenzji prof. dr hab. Anny Dunin-Dudkowskiej

Ważną zaletą recenzowanej antologii jest to, że autorce udało się stworzyć most między tradycją a nowoczesnością. Skarby myśli pedagogicznej XIX i początku XX wieku – wiersze Stanisława Jachowicza, Marii Konopnickiej, Władysława Bełzy, Aleksandra Fredry, Ignacego Krasickiego, Józefa Czechowicza zaopatrzone zostały w pytania i zadania zrozumiałe, potrzebne i interesujące dla współczesnego dziecka. Podręcznik koncentruje się wokół różnych tematów – człowiek, rodzina, mieszkanie, edukacja, praca, transport, higiena, zdrowie, środowisko naturalne, państwo i społeczeństwo. Praca z książką obejmuje zarówno ćwiczenia ustne, jak i pisemne i daje także swobodę dla kreatywności.

Z recenzji prof. Ally Kozhonowej

UMCS
CENTRUM JĘZYKA I KULTURY POLSKIEJ DLA POLONII I CUDZOZIEMCÓW

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Publikacja współfinansowana ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach konkursu pod tytułem: „Organizowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzących nauczanie języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim za granicą w 2020 roku", nr DE-WZP.263.1.1.2020.